

Pohlady

Z OBSAHU:

**35 ROKOV
RSKS**

**ARPÁD
SOLTÉSZ
ROZHOVOR**

**T.R.A.M.
PROJEKT**

**KLUBOVÉ
VEČERY**

**DEZO
HOFFMANN
ZUZANA
MAURÉRY
ŠOKO TABAČEK
SÚVISLOSTI
ÚNOS**

**KRÁSY
SLOVENSKA
MEDITÁCIA**

**VÝROČIE
LADISLAV
HUDEC**

**CISÁRSKE
APARTMÁNY
V HOFBURGU**

**MILAN SLÁDEK
A KRÍŽOVÁ
CESTA**

**DETSKÁ
A ŠTUDENSKÁ
STRÁNKA**

Ingrid Žalneva

Nemožno mi t'a neľúbit'...

Tento verš pozná každý, kto sa v škole musel učiť recitovať Sládkovičovú Marínu, Hviezdoslavov Pozdrav či Chalupkovu báseň Mor ho! Predpokladám, že významní slovenskí básnici sú aj dnes zaradení do učebníc, no neviem, či súčasťou učebných osnov je aj informácia, že Marína je najdlhšou ľubostnou básňou na svete, zaregistrovanou v zozname Svetovej akadémie rekordov. Vedia to však v Banskej Štiavnici – v meste, kde sa príbeh tejto veľkej lásky odohral a kde Sládkovič napísal 44 veršov svojho diela. V decembri minulého roka otvorili v dome, kde Mária Pischlová prežila väčšinu svojho života, zaujímavú, modernú, interaktívnu expozíciu Epicentrum lásky.

Sládkovič študoval na tunajšom evanjelickom lýceu, keď sa dostal k Pischlovcom doučovať mladších súrodencov Maríny. Bola to vraj láska na prvý pohľad, avšak v rozpore so spoločenskými konvenciami – 19-ročný chudobný študent a dcéra zo zámožnej rodiny. Viac sa o tom dozvie návštevník v miestnosti s dobovým nábytkom a pomaľovaným stropom, kde na stenách visia obrazy s podobizňami Maríny (zobňuje ju herečka Táňa Pauhoufová), jej matky (Emília Vášáryová) a manžela (Luboš Kostelný). Zo štvrtého obrazu sa mračí Sládkovič, až sa mu robia tri vrásky na čele. Priznám sa, že som umelca nepoznala a moja prvá myšlienka bola, že mohli vybrať aj krajšieho a mladšieho herca...

Avšak v momente, keď vďaka dôkladne premyslenej projekcii začali postavy na obrazoch rozprávať, sa moje pochybnosti rozplynuli. Keď totiž z obrazu prehovorí Robo Roth a zarecituje známe verše plné lásky, nehy i smútku, tak vám z jeho charizmatického hlasu a prejavu nabehnú až zimomriavky!

V ďalších miestnostiach sú vystavené faksimile Sládkovičovho rukopisu, obrázky kvetov, ktoré nakreslila Marína, keď mala 16 rokov, a tiež kópia strieborného prstienka, ktorý na rozlúčku daroval Sládkovič svojej láske pred tým, ako odišiel pokračovať v štúdiách do nemeckého Halle. Nájdete tu aj prvé vydanie jeho básne z roku 1846. Vo vitríne sú aj niektoré ďalšie vydania, ktoré sa za dva roky podarilo zozbierať. Ako nám prezradila sprievodkyňa, v niektorých knižkách sú osobné venovania, ale aj poskladané milostné listy. V rámci prehliadky si návštevníci môžu dokonca zmerať silu svojej lásky pomocou láskomeru, z ktorého sa – podľa nameranej intenzity – spustia tie najkrajšie úryvky z Maríny.

Najväčšou atrakciou je však miestnosť so všetkými 2 900 veršami. Je v nej stotisíc malých krabičiek, ktoré symbolizujú rovnaký počet písmen, znakov a medzier. Odrážajú sa v zrkadlách (foto na titulnej strane), takže

Darčkové balenie Maríny pre členov klubu

báseň vyzerá nie iba ako najdlhšia, ale skôr nekonečná – tak, ako môže byť nekonečná láska... Po zaplatení jednorazového vstupného poplatku sa môžete stať členom Klubu Epicentrum lásky a do niektorej z týchto schránok si uložiť ľubovoľný symbol vašej lásky, napr. svadobnú fotografiu, ľubostnú korešpondenciu alebo lupienky zo svadobnej kytice.

Ak plánujete výlet do Banskej Štiavnice, tak si určite zjídete aj do Epicentrum lásky. Na mňa osobne veľmi pozitívne zapôsobilo, ako dokázali novodobí majitelia starého domu zo 16. storočia zaujímavu spracovať tému Sládkovičovej lásky a básne. Opäť sa potvrdilo, že peniaze síce treba (v tomto prípade to neboli žiadne štátne dotácie ani eurofondy!), ale najdôležitejšie je nápad! Expozícia je premyslená do najmenších detailov, v obchodíku sa predávajú nápadité suveníry (i keď ten najžiadanejší – magnetky – zatiaľ chýba, ale časom vraj bude) a dokonca si možno odtiaľto odoslať aj zaľúbenú poštu. ■

Pri vstupe do Domu Maríny upúta návštevníkov pult v tvare knihy

Obsah

- 2 **NEMOŽNO MI ŤA NELÚBIŤ...** | *Ingrid Žalneva*
- 4 **35 ROKOV RAKÚSKO-SLOVENSKEHO KULTÚRNEHO SPOLKU** | *Vlado Mlynár*
- 7 **T.R.A.M. PROJEKT KULTÚRNEHO PREPOJENIA VIEDNE A BRATISLAVY** | *Nora Šeptáková*
- 8 **VEČER S LEGENDOU** | *Ingrid Žalneva*
- 9 **CHILL OUT O VÝHRE ROZHODLA OSKORUŠA** | *Valika Konečná*
- 10 **ROZHOVOR S ARPÁDOM SOLTÉSZOM**
CHAOS, NEISTOTA A PARANOJA | *Dado Nagy*
- 12 **ZUZANA MAURÉRY** | KLUBOVÝ VEČER | *Ingrid Fux*
- 14 **LADISLAV HUDEC ARCHITEKT, KTORÝ ZMENIL TVÁR ŠANGHAJA** | *Martina Víglášká*
- 16 **ÚNOS** | *Ingrid Fux*
- 17 **SÚVISLOSTI** | *Edith Veith*
- 18 **V CISÁRSKÝCH APARTMÁNOCH HOFBURGU** | *Jana Gregor-Rogler*
- 21 **NEVŠEDNÉ PREČÍTENIE KRISTOVHO UTRPENIA** | *Ingrid Žalneva*
- 22 **ŠTUDENTSKÁ STRÁNKA** | *Viera Wambach, Karolina Heidinger, Angelika Vodvarka, Elli Burg, Nikola Paula Šimkovičová*
- 25 **POSEDENIE S KAPUSTNICOU** | *Ingrid Žalneva*
- 26 **DETSKÁ STRÁNKA** | *Elena Mandik, Tatiana Kaya-Dzijáková, Marika Grethe Gulicová, Ľubomíra Wimmer*
- 29 **JURAJ ŠOKO TABAČEK**
NEBEZPEČNE ZÁBAVNÝ INTELIGENT | *Nikola Paula Šimkovičová*
- 30 **NAJDÔLEŽITEJŠIE JE UROBIŤ SI ČAS PRE SEBA** | *Ingrid Žalneva*
- 31 **FAŠIANGY** | *Ingrid Fux*
- 32 **RAKÚSKO-SLOVENSÝ PLES SUSEDOV** | *Zuzana Ondrisová*
- 33 **150. VÝROČIE VZNIKU ORAVSKÉHO MÚZEA** | *Mária Jagnešáková*
- 34 **NA PRECHÁDZKE S VLKOM** | *Mária Helienek*
- 35 **ZA POLÁRNOU ŽIAROU** | *Katarína Žalneva*
- 36 **NEPÁL – ČAKANIE NA LÁMU** | *Martina Víglášká*

IMPRESSUM

Pohľady/Ansichten
Časopis Slovákov v Rakúsku/ Zeitschrift
der SlowakInnen in Österreich

Vydáva:
Rakúsko-slovenský kultúrny spolok
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

Tel.: 00431/596 13 15
E-mail: rsk@slovaci.at

www.slovaci.at

REDAKČNÁ RADA

Šéfredaktorka: Ingrid Žalneva
Redakčná rada: Ingrid Konrad, Ingrid Fux,
Vlado Mlynár, Jozef Macura, Martina Víglášká
Jana Gregor-Rogler
Lektorka: Marta Bábiková
Grafická úprava: Gabriel Štrba
Tlač: Tlačiareň Dóša, s.r.o., Bratislava

Články podpísané menom alebo skratkou autora
nemusia vyjadrovať názor redakcie.
Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť a upravovať.

Tento časopis vychádza vďaka finančnej podpore Úradu rakúskeho spolkového kancelára.
Die Herausgabe dieser Zeitschrift wird aus Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes der Österreichischen Republik gefördert.

Milí čitatelia Pohľadov,

prvé tohoročné číslo vznikalo v týždňoch, ktoré otriasali celým Slovenskom. Pri sledovaní zhromaždení na námestiach som sa vrátila do svojich spomienok, keď sme sa štrnganím

klúčov domáhali zrušenia vedúcej úlohy komunistickej strany. Dnes sa na demonštrácie zvoláva prostredníctvom sociálnych sietí, sviečky na mítingoch nahradili svietiace displeje mobilných telefónov a nikto sa do kamery nebojí povedať svoj názor.

Ale aj tak si myslím, že súčasná generácia to má ťažšie, náš nepriateľ pred tridsiatimi rokmi bol jednoznačnejší, dnes ako by sa nedalo veriť takmer nikomu, v hre je vyššia moc a oveľa väčšie peniaze, okrem domácich rozkrádačov, podozrivých oligarchov či skorumpovaných verejných činiteľov aj talianska mafia...

No je úžasné, že generácia, ktorú mnohí videli len ako počítačových závislákov či digitálnych nomádov s veľkými nárokmi a malou zodpovednosťou, odmieta mlčať a že sa dokázala vyburcovať a presvedčivo dať najavo svoj protest proti korupcii a arogancii vlády, ako aj svoju túžbu po tom, aby sa obnovili demokratické hodnoty a aby sa dôsledne vyšetrila dvojnásobná vražda, o ktorej sa hovorí v celej Európe.

Situácia na Slovensku nie je ľahostajná ani nám, ktorí žijeme v Rakúsku, veď stále máme väzby k našej domovine, žijú tam naše rodiny i priatelia. Preto aj naša redakčná rada vyjadruje solidaritu so všetkými svedomitými novinármi na Slovensku, ako aj so slušnými ľuďmi, ktorí chcú, aby sa Slovensko stalo slušnou a spravodlivou krajinou.

MILÍ ČLENOVIA A PRIATELIA RAKÚSKO-SLOVENSKEHO KULTÚRNEHO SPOLKU!

Ďakujeme za vašu priazeň a dovoľujeme si vám pripomenúť, že aj vďaka vašej podpore môže časopis vychádzať. Či už formou členského alebo dobrovoľného príspevku podporte naše aktivity, aby ste aj v budúcnosti našli časopis Pohľady vo svojej schránke.

ĎAKUJEME!

Riadny člen: € 25,-
Študent: € 7,-

Názov konta: Österr.-Slowakischer Kulturverein
IBAN: AT56600000092040212
BIC: BAWAATWW
Bawag P.S.K.

Vlado Mlynár

35 ROKOV

Neviem ako vy, ale ja slávim výročia veľmi rád. Je to vždy možnosť stretnúť

priateľov, pospomínať na staré (dobré) časy, na ľudí, ktorých sme poznali a prípadne už nie sú medzi nami. Prečo by to malo byť v spolkovom živote inak? Aj Rakúsko-slovenský kultúrny spolok má výročie – 35 rokov! Už sme vyrástli z detských liet, celkom dobre sme

Na tlačovej konferencii po uznaní Slovákov za národnostnú menšinu

Fotografie: archív RSKS

zvládli pubertu a pomaly sa stávame zrelým spolkom. Teraz už čakáme na naše deti, ktoré v spolku vyrástli, aby prevzali zodpovednosť. Aspoň dúfame, že to tak bude. Čo tak sa zamyslieť nad tým, čo bolo? Keby sa všetci tí Slováci z nášho spolku stretli – no to by bolo asi veľa ľudí. Počas tridsiatich piatich rokov formovalo náš spolkový život niekoľko výborov, niekoľko aktívnych členov a krajanov. Im všetkým patrí aj naša vďaka. Mali sme niekoľko predsedníčok a predsedov spolku – neviem, čo by nám dnes povedali, ale skúsme si zaspomínať... Vydajme sa teda spoločne na tento historický exkurz.

Každý z nás má svoj príbeh, ako spoznal spolok. Pre mňa bol v 80. rokoch spolok, ako sa píše v Asterixovi, malá dedinka slovenskej menšiny, ktorá s minimálnymi zdrojmi – pokiaľ ide o ľudí, ale aj financie – odolávala asimilácii rakúskej väčšiny. Mnohí si zrejme mysleli, že máme čarovný nápoj, keď naši Asterixovia a Obelixovia ochraňovali slovenské tradície, spievali, tancovali a sem-tam si aj posedeli pod viechou. Vždy sa našiel Majestix, ktorý zbral vedenie do svojich rúk, a tak dal spolku svoj „štempel“. V tej dobe sa ľudia báli vplyvu sovietskeho bloku a niektorí videli v každom druhom emigrantovi špióna – najlepšie nič nepovedať, nikde sa neangažovať, nebuť nápadný. Perfektné podmienky na asimiláciu! Napriek tomu som chcel teraz, keď som si konečne mohol povedať to, čo za železnou oponou bolo možné len medzi našimi štyrmi stenami, aj niečo robiť. Tým pádom som takmer od začiatku vo výbore spolku v rozličných funkciách dodnes. Ani si už na všetko presne nepamätám.

Dobry zdroj na oživenie spomienok sú výročnice alebo Pohľady. Tie som zbral do rúk a zároveň oslovil žijúcich členov a výborníkov, aby si aj oni zaspomínali. A tak z tejto našej virtuálnej diskusie – dobe adekvátnej forme – vznikol tento článok.

S **Ingrid Konrad** sme spoločne prešli dlhoročnú cestu. Ingrid je spojená s našim spolkom, odkedy sme v roku 1996 adaptovali priestory na Otto-Bauer-Gasse. Opýtal som sa jej, čo pre ňu znamená práca pre spolok?

„Pracovať s ľuďmi a motivovať ich pre dobrovoľnú, často časovo náročnú prácu považujem za jednu z mojich dôležitých životných skúseností. Venovať sa dnes ešte popri zamestnaní práci v spolku, občianskych združeniach, byť aktívny s plnou zodpovednosťou a viesť takéto záujmové spoločenstvá nie je vždy vysoko cenené. A predsa – to, čo takíto ľudia postavili a stavajú na nohy, tvorí kultúrno-spoločenské podhubie každej zdravej society. Možnosť angažovať sa pre alebo za niečo je v každom z nás,

RAKÚSKO-SLOVENSKEHO KULTÚRNEHO SPOLKU

a predsa len sú medzi nami tí, ktorí to dotiahnu do úspešného konca, ktorí keď sa niečoho chytia, tak to nepustia. Som rada, že som spoznala takýchto ľudí a mohla s nimi spolupracovať.“

V 80. rokoch sa nakoniec realizovala myšlienka založiť vlastný slovenský spolok. Medzi Slovákmi vo Viedni bolo málo spolkársky mysliacich krajanov – pojem schôdza bol pre mnohých spojený s KSČ alebo ROH a navyše panovala takmer panická obava pred možnosťou infiltrácie špiclov. Napriek tomu sa početné slovenské skupiny často stretávali v súkromí. V tejto situácii sa iniciatívy ujal **Ján Kočí**. Ako architekt vedel, ako stavať domy, a tak aj tu položil základy našej organizácie a v marci 1982 so svojimi priateľmi založili Rakúsko-slovenský kultúrny spolok. Jeho zásluhou a pričinením sme organizovali prednášky a koncerty vo viedenskej Uranii – napríklad o drevených stavbách starých Slovákov alebo večer slovenskej piesne s nezabudnuteľnou **Táničkou Masarikovou**. Jej spev, široký úsmev a veľký (pestrý) klobúk – jej trademark – sú nezabudnuteľné. Osobnosť, ktorá bola dlhé roky ako podpredsedníčka spolku spojená so slovenskou menšinou vo Viedni, ale aj na medzinárodných stretnutiach Slovákov v celej západnej Európe. Dokázala dať dokopy spevokol aj s ľuďmi, čo predtým ešte nikdy na javisku nespievali.

Ingrid Konrad – ako architektka poznala nášho prvého predsedu. Spomína: „*Ján Kočí prišiel do Rakúska ilegálne v dusných 50. rokoch. Táto povojnová generácia mala iste oveľa viac vycibrený zmysel pre vlasť, materinský jazyk, pre hodnoty, ktoré si každý predstaviteľ akéhokoľvek národa so sebou prináša do novej domoviny.*“

Taktiež som si spomenul, ako Ingrid pred takmer 20 rokmi adaptovala priestory na slovenské centrum vo Viedni. Bol som veľmi rád, že sa mi podarilo presvedčiť ju pre prácu pre spolok a zaangažovať ju do výboru. Po rokoch ma zaujímalo, čím som ju vtedy presvedčil?

„*Ty si priniesol do spolku úplne novú atmosféru. Otvoril si ho pre všetkých Slovákov a Slovenky bez ohľadu, kedy do Rakúska prišli a prečo... Bola to veľká výzva, pretože generačné spory dlhodobo negatívne ovplyvňovali členskú základňu. Práve po revolúcii 1989 bolo treba mobilizovať pre činnosť spolku v Rakúsku všetkých, z vtedajšej novej Slovenskej republiky prichádzalo vtedy do susedného Rakúska veľa ľudí za prácou či štúdiom. Bol to prirodzený proces, ktorý, keby neboli po komunistickom prevrate v roku 1948 zatvorené štátne hranice, by prakticky nepretržite prirodzene pokračoval medzi bývalým Československom a Rakúskom. Pozval si na spoluprácu veľa nových ľudí, medzi inými aj mňa... Keďže naša spolupráca bola bezkonfliktná – naopak, cítila som oporu a vôľu veci pohnúť dopredu, ani ma neprekvapilo, keď si ma pozval pracovať do výboru spolku. Od roku 1997 som bola jeho podpredsedníčkou a v roku 2004, keď ste s Elenou Mandik založili nový – Školský spolok SOVA, tak som bola zvolená za predsedníčku RSKS. Vtedy som mala len jednu neskromnú podmienku, aby si prebral post podpredsedu*

RSKS. Bola som egoistická, nechcela som ía stratiť pre kultúrny spolok, potrebovala som oporu. A tou si aj bol – a za to veľká vďaka! V roku 2017 som kvôli pracovným povinnostiam odstúpila z funkcie predsedníčky RSKS a prijala som ponuku pokračovať ako podpredsedníčka.“

Opýtajte sa hocikoho zo staršej generácie, ktorá rodina mu zide na um, keď sa povie RSKS? Správne, kvíz nebol ťažký – **Hrabovcovci**. Najviac spolok prirástol k srdcu **Tonkovi**, ale aj **Anička** a syn **Peter** boli predsedovia nášho spolku. S Petrom, keď sa stal druhým predsedom, sme spolu spravili veľa akcií, hlavne pre mládež – založili sme športovú sekciu, mali sme vlastnú telocvičňu. V 10. a neskôr v 11. okrese vyrástli športové kalibre, alebo nie? Ako predvianočný obežník som na mojom novom počítači začal koncipovať a vydávať malý obežník pod názvom Pohľady. Neskutočné, čo sa z tejto myšlienky vyvinulo. Dlhé roky držal nad hladinou zániku časopis Tonko Hrabovec – v jeho dobe sa zmenšil formát na A5. Prvý krok k profesionalite spravil Paľko Dubovský – použil vtedy neskutočne drahý Apple Computer s Desktop-Publishing programom. Treba spomenúť, že hlavne na začiatku nás slovenskí kňazi pravidelne uchýlili pod svojou strechou. Keď sme už pri tom – Paľko slávi tiež jubileum – je 30 rokov pastier slovenských krajanových duší vo Viedni, gratulujem touto cestou.

S Petrom Hrabovcom sa niekoľko mladých podieľalo v roku 1989 na organizácii IV. svetového festivalu slovenskej mládeže pod mottom „Zoči-voči Slovensku“. Zúčastnilo sa ho okolo 1 000 mladých ľudí nielen z Európy a zámoria, ale tajne aj zo Slovenska. Festival sa skončil, ale vtedy sa to len všetko začalo. Nielen pre mňa bol zlomovým rokom pád železnej opony. Viedli sme intenzívne diskusie, ako sa k tomu postavíme. Diskusia možno ani nie je správne slovo na ostré výmeny názorov, ktoré v spolku zazneli. Nakoniec sa mne najviac pozdával

Zľava: páter Xaver Čík, Anička Hrabovcová, Táňa a Jozef Masarikovci

Prvý predseda Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku Ján Kočí

Dlhoroční aktívni členovia spolku Lúbicu a Jozef Macurovci s hercom Leopoldom Haverlom

názor vtedajšieho pokladníka **Karola Zúbka** – každý z nás môže osobne robiť, čo chce, ale spolok má iné poslanie – naša cieľová skupina žije tu už desaťročia. Karol so svojou manželkou **Vilmou** boli opory spolku na začiatku, neskôr nám ostala už len Vilma, vždy verná. Nebolo podujatia, na ktoré by neprišla, snáď aj na prednášku o prebaľovaní novorodiatok by prišla.

Manželia Anička a Tonko Hrabovcovci na oslave 30. výročia RSKS

Alebo do viechy na pohárik červeného – potom sa museli Cigáni schovať, lebo inak by pre ňu museli hrať a spievať až do rána.

Samozrejme, nechcem upierať pohľad len do minulosti, preto som oslovil aj našu aktuálnu predsedníčku **Lubicu Macuru**, ako vidí ona svoje prvé roky v spolku, a pokúsili sme sa zamerať pohľad aj na budúce roky. Ľubica, keď si správne spomínam, tak si hneď s azylom podpísala prihlášku do spolku, nie?

„To bolo obdobie môjho začiatku v novej, neznámej krajine. Medzi Slovákov, ktorí sa aktívne zaoberali slovenskou kultúrou a stretávali sa na náboženských, športových alebo kultúrnych podujatiach, sme sa veľmi rýchlo a so srdečnou otvorenosťou spolu s manželom Jozefom začlenili a aktívne sa zapájali do činnosti spolku. V roku 1985 som sa stala členkou výboru ako zapisovateľka, neskôr kontrolórka a od roku 1997 do 2011 a v roku 2016 pokladníčka. Od roku 2017 som prevzala predsedníctvo spolku.“

Myslím, že najdôležitejším rokom pre rakúskych Slovákov bol rok 1992, predsedníctvo rakúskeho parlamentu uznalo Slovákov za osobitnú národnostnú skupinu v zmysle zákona o národnostných skupinách (Volksgruppen-gesetz). Tento míľnik sme aj oslávili Literárno-hudobným večerom v Uranii a tlačovou konferenciou v Pressclube Concordia. Okrem Tonka Hrabovca treba tu spomenúť aj **Táňu Beňovskú**, ktorá nám ako právnička veľmi pomohla. Bola predsedníčkou 2. poradného zboru pri spolkovom úrade (v prvom volebnom období bol predseda Tonko). Žiaľ, veľmi skoro pred sedemnástimi rokmi od nás navždy odišla. Jej strata sa prejavila aj v tom, že sme nemali osem rokov ani jedno sedenie poradného zboru. Po získaní štatútu samostatnej národnostnej skupiny sme prvýkrát dostali finančnú podporu od Úradu rakúskeho spolkového kancelára na naše spolkové priestory, na niektoré kultúrne projekty a napríklad aj na časopis Pohľady.

Tak Ľubica, už sme sa dosť obzerali do minulosti, ako vidíš budúcnosť viedenských Slovákov?

„Dnešná doba je podstatne odlišná od začiatkov nášho spolku. Otvorenie hraníc nám umožňuje udržiavať živý kontakt so slovenským kultúrnym životom na Slovensku aj v Rakúsku. Pribúdajú nám noví členovia, môžeme organizovať viac podujatí a chceme osloviť mladých i starších ľudí našimi všestrannými ponukami. Sme vďační za členské príspevky, ako i dobrovoľné finančné podpory. Naším veľkým cieľom je udržať spolkové priestory, ktoré nám umožňujú stretávať sa a organizovať prednášky, diskusie s umelcami, ako i rôznorodé prezentácie. Priestory sa snažíme udržiavať, renovovať a súčasne hľadáme nové priestory, hlavne bezbariérové a väčšie.“

Ešte mi teraz napadlo toľko tém, o ktorých by som mohol písať. Niektorých predsedov som ani nespomenul, ale ku každej osobnosti sa v myslí vynára zaujímavá historka, tak radšej končím tento článok. Už je niekoľko minút po polnoci, ako to už u mňa býva – rozlietaný po celej Európe, všade trochu, na nič nie je dosť času. Ale rád som si zaspomínal. Ľudia, spolok, všetko, čo sa nám tu podarilo – alebo aj niekedy nie – , to človeku prirastie k srdcu.

Zájazd do Divadla A. Bagara v Nitre, Ľubica Macura v strede a Ingrid Konrad vpravo, 2006

Predsedovia spolkov Ingrid Konrad (vľavo) za RSKS a Vlado Mlynár - SOVA s Vilmou Prívarovou z ÚŠŽZ pri prezentácii slovenskej menšiny v rakúskom parlamente v roku 2010

Trochu sme vám priblížili niekoľko okamihov v živote nášho spolku. Detaily z minulosti si môžete prečítať v dvoch kronikách, ktoré sme vydali, a teším sa na nové vydanie, ktoré nám má priblížiť posledné obdobie. Na záver sa chcem poďakovať všetkým aj nemenovaným krajanom, ktorí formovali tento spolok, ktorí prispeli k tomu, aby sme ako Slováci ostali časťou tejto spoločnosti a nesplynuli s väčšinou. A ako Tonko zvykol hovoriť – „Držte sa za rite“, čo znamená – nevieme, čo nám budúcnosť pripraví, ale ešte nebolo tak, aby nebolo. ■

Predsedovia Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku:

1982 – 1985	Ján Kočí
1985 – 1987	Peter Hrabovec
1987 – 1989	Anna Hrabovcová
1989 – 1993	Anton Hulman
1993 – 1995	Anton Hrabovec
1995 – 1997	Jozef Havlík
1997 – 2003	Vlado Mlynár
2003 – 2016	Ingrid Konrad
od 2017	Ľubica Macura

35 Jahre Jahre ÖSKV ist ein Grund, den Leuten zu gedenken, die in all diesen Jahren dem Verein ihren Stempel aufgedrückt haben. In den 80ern hatte die slowakische Community ein Dasein wie das „gallische Dorf“ – verteilt in kleine Einheiten, die Menschen haben sich nur bei kleineren Events und Veranstaltungen getroffen. Manch einer hat sich gefragt: „Haben die einen Zaubertrank, oder wie kann es sein, dass die slowakischen Traditionen hier überlebt haben?“ Es haben sich einfach immer einige Asterixe und Obelixe gefunden, die immer wieder etwas organisiert haben. Dann hat sich auch noch ein Majestix gefunden, der einen Verein aus der Asche gehoben hat und ihm den Namen Österreich-slowakischer Kulturverein gegeben hat. Im Gespräch mit Ingrid Konrad und Ľubica Macura habe ich persönliche Reflexionen aus der Vergangenheit eingefangen. Welche Ereignisse haben unseren Verein geformt, was war wichtig, welche Vorstellungen haben die Verantwortlichen von der Zukunft. Wir sind zum Dank verpflichtet und denken an jene, die in der Stille und ohne Gegenleistung viel für den Verein, für die slowakischen Landsleute aber auch für die österreichische Gesellschaft (weil wir hier zu Hause sind) geleistet haben. Diesen allen gehört das Lob, dass wir nicht als eine der kleinsten Volksgruppen verschwunden sind, sondern durch unsere Aktivitäten ein kräftiges Zeichen gesetzt haben.

T.R.A.M.

PROJEKT KULTÚRNEHO PREPOJENIA VIEDNE A BRATISLAVY

Rok 2018 je jubilejným rokom viacerých významných historických udalostí, ktoré si pripomínáme v Rakúsku i na Slovensku. Pri príležitosti 25. výročia bilaterálnych vzťahov medzi Rakúskom a Slovenskom 19. februára 2018 otvorili prezidenti oboch krajín na viedenskej vlakovej stanici Hauptbahnhof umelecký projekt T.R.A.M. – „Cesta časom Viedeň – Bratislava“. Ide v podstate o galériu súčasného umenia a kultúrneho centra v umeleckom vlaku T.R.A.M., ktorý má symbolizovať kultúrne spojenie oboch hlavných miest. V Bratislave sa slávnostné otváranie podujatia konalo o dva dni neskôr.

Slovenský prezident Andrej Kiska, ktorý pricestoval do Viedne vlakom, sa zúčastnil na slávnostnom otvorení projektu na úvod svojej oficiálnej návštevy Rakúska, ktorá bola venovaná bilaterálnym rokovaniam s rakúskym prezidentom Alexandrom Van der Bellenom. Obaja prezidenti pri otvorení projektu T.R.A.M. zdôraznili jeho význam pri ďalšom upevňovaní a zintenzívňovaní vzájomných vzťahov, ktoré už dnes v mnohých oblastiach spoločenského, kultúrneho, hospodárskeho i politického života zaznamenávajú vysokú úroveň.

Galériu umenia a kultúrne centrum projektu T.R.A.M. môžu navštíviť cestujúci vo vlaku, ktorý pravidelne premáva medzi Viedňou a Bratislavou 11-krát denne až do novembra t. r. Projekt má pripomenúť na tejto trase, že žijeme v priestore spoločnej pamäti a spoločnej európskej budúcnosti, ako uviedol rakúsky veľvyslanec v SR Helfried Carl. Ako naznačuje už názov projektu, ide o spomienku na viedenskú električku (Pressburger Bahn), ktorá spájala naše hlavné mestá od roku 1914. Dnes je cieľom tohto nezvyčajného projektu prispieť k ďalšiemu zblížovaniu Viedne a Bratislavy, prepojeniu slovenskej

Stretnutie prezidentov na železničnej stanici

a rakúskej umeleckej scény a v neposlednom rade i všetkých cestujúcich, ktorí počas cesty vlakom medzi oboma metropolami môžu spoznať rôzne zaujímavé umelecké zoskupenia aj umelcov, zúčastniť sa na zaujímavých diskusiách, prezentáciách a prednáškach významných hostí z oblasti umenia, kultúry a diplomacie. Priestor dostanú aj nemoderované diskusie cestujúcich.

Projekt vznikol z iniciatívy Veľvyslanectva Rakúskej republiky v Bratislave za spolupráce podnikov ÖBB (Österreichische Bundesbahn) a ZSSK (Železničná spoločnosť Slovensko). V súčasnosti denne využíva cestu vlakom medzi Bratislavou a Viedňou okolo 5 000 cestujúcich a podľa zástupcu rakúskych železníc by mal tento počet v budúcnosti výrazne vzrásť vďaka modernizácii trate a skráteniu cestovného času. ■

Spracovala Nora Šeptáková, Veľvyslanectvo SR v Rakúsku

Vlakový vozeň sa premenil na galériu

Ingrid Žalneva

VEČER S LEGENDOU

S Mariánom Pauerom som sa stretla vlni v septembri ako s odborným garantom Tvorivej školy žurnalistiky organizovanej v Banskej Štiavnici Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Súčasťou programu tohto seminára bola aj prednáška o štiavnickom rodákovi Dezovi Hoffmannovi, ktorý sa vo svete preslávil ako prvý oficiálny fotograf The Beatles. Marián Pauer sa Hoffmannovi venuje už presne tridsať rokov. Natolko ho zaujal svojou tvorbou i životným osudom, že spolu so svojimi vnučkami Milkou a Lindou Illéšovými pripravili program spomienkového večera a účinkovali s ním už vo viacerých slovenských mestách. Boli sme veľmi radi, keď 25. januára prijali pozvanie aj do nášho spolku.

Očom tento večer bol, veľmi dobre vystihla Miriam Wuthe, pravidelná návštevníčka našich podujatí: „Mám rada štvrtkové spolkové podujatia, na ktorých ma vždy čaká prekvapenie... Pri avizovanom programe na 25. januára mi zo spomínaných mien niečo hovoril len Beatles, preto som prišla s očakávaním, aká bude súvislosť medzi Slovenskom a touto skupinou. Marián Pauer, veľký nadšenec fotografa Deza Hoffmanna, pripravil úžasný výber fotografií, pri pohľade na ne som mala pocit, že chlanci z Beatles chcú z nich vyskočiť priamo k nám. Vyžarovalo z nich toľko dynamiky a zároveň prirodzenosti a spontánnosti, že našu pozornosť priťahovali počas celého večera. Marián Pauer nám priblížil príbehy zo života Deza Hoffmanna a večer spestril úžasnou hrou na klavíri (nielen) beatlesáckych piesní interpretovaných jeho vnučkami. Je fascinujúce, s akou vytrvalosťou a zariadením skladá pán Pauer puzzle životnej dráhy tohto vynikajúceho fotografa, aby aj nám, rakúskym Slovákom, predstavil nášho rodáka svetového formátu.“

A ďalšia návštevníčka, Marie Pachta, dodáva: „Beatles miluji už od šesdesiatych let, ale že jejich prvním profesionálním fotografem byl Dezo Hoffmann, rodák z Banskej Štiavnice, jsem se dozvěděla až při vzpomínkovém večeru uspořádaném Rakousko-slovenským kulturním spolkem. Velmi poutavě nás s osudy tohoto muže seznámil významný slovenský teoretik fotografie Marián Pauer. Představil nám jeho životní cestu od skromných začátků v Žilině, kde se vyučil typografem, přes práci pro film v Praze a Paříži jako válečného kameramana až po rok 1949, když se usadil v Londýně. Zde se rozvinula jeho kariéra profesionálního fotografa, vyvrcholila pak skvělými snímky Beatles, jež obletěly celý

Rozprávanie Mariána Pauera dopĺňali spevom jeho vnučky Milka a Linda Illéšové

svět a staly se jedněmi z nejproslulejších fotografií této skupiny. Po odchodu z tohoto světa začal pomalu upadat v zapomnění. O to záslužnější mi připadá mnohaleté, téměř detektivní pátrání Mariána Pauera, které vedlo k „znovuobjevení“ Deza Hoffmanna v jeho rodném Slovensku i jinde ve světě. Krásný večer doplnily melodie, jakož i četba a zpěv. Vystupujícím i organizátorům patří vřelý dík!“

Po skončení programu sa ešte pokračovalo pri poháriku vína v príjemnej atmosfére v rozhovoroch s účinkujúcimi. Pri tej príležitosti sme Mariánovi Pauerovi položili niekoľko otázok:

Kedy ste sa stretli s menom Deza Hoffmanna po prvýkrát a mali ste možnosť stretnúť sa s ním aj osobne?

S jeho menom som sa po prvýkrát stretol dakedy v roku 1988, keď v mnohých bratislavských domácnostiach mala viedenská televízia prím. Raz večer ma v programe zaujal dokument o fotografovi z „horného Uhorska“, ako sa začiatkom minulého storočia nazývalo územie, kde dnes leží Slovensko. A keď sa na obrazovke objavil banskoštiavnický trojičný stĺp, bol som si istý, že ide o nášho človeka. V tých časoch však nebolo jednoduché vycestovať do Viedne, preto som telefonicky požiadal tamojšiu televíziu o záznam relácie na VHS kazetu. O pár dní mi ju poštar doniesol. Po Nežnej revolúcii som okamžite vycestoval do Londýna, Dezo však už tri roky nebol medzi živými.

Na čo by ste sa Deza určite opýtali, keby ste predsa len mali možnosť stretnúť sa s ním?

Otázok by bolo zrejme viac: Ako sa dostal do filmového štábu, ktorý na Barrandove nakrúcal film Extáza s viedenskou rodáčkou Hedvigou Kieslerovou (neskôr slávnou hollywoodskou hviezdou Hedy Lamarr) v hlavnej role? Ako sa dostal na stáž do 20th Century Fox v Paríži? Kde sú uložené jeho filmy a fotografie z čias

občianskej vojny v Španielsku? Ako si získal bezmedznú dôveru liverpoolských „chrobákov“? Prečo sa rozhodol tak nezištne pomáhať Bratislavskej lýre? Mohol by som pokračovať ešte veľmi dlho, váš časopis však má rozsah strán presne určený a aj iní autori a iné témy si zaslúžia, aby sa dostali k čitateľom.

Počas spomienkového večera ste uviedli, že Dezo vynikal ako fotograf z troch dôvodov. Mohli by ste jeho výnimočnosť priblížiť aj našim čitateľom?

Po prvé: V polovici 50. rokov ešte neboli veľmi citlivé filmy a fotoreportéri používali zväčša fotoaparáty na formát 6 x 6 cm a väčší. Dezo ako jeden z prvých v šoubiznise začal fotografovať na kinofilm a bez blesku. Naučil sa zvyšovať citlivosť filmov, jeho snímky mali hĺbku, neboli ploché a prepálené ako snímky iných, ktorí fotografovali s bleskom.

Po druhé: Dezo vniesol do fotografií sveta pop hudby pohyb. Hovorili o ňom, že je Cartier-Bressonom sveta šoubiznisu, porovnávali jeho snímky so zábermi americkej autorky Annie Leibovitzovej. Fotografovaným dovolil, aby boli pred objektívom sami sebou.

Po tretie: V čase, keď nebol internet a posielanie fotiek do redakcií nebolo jednoduché, Dezo si vytvoril vlastný logistický systém: na festivale v Cannes nenápadne rozhlásil, že popoludní, bude na pláži fotografovať významné hviezdy. Nik si nenechal ujsť príležitosť byť pri tom. Dezo akciu rozbehol, potom zrazu všetci fotografovali všetkých. To bola jeho chvíľa. Nenápadne zmizol a poslal filmy na letisko. Na londýnskom letisku už na ne čakalo auto, v ktorom cestou z letiska filmy vyvolali a usušili. Redakcie požiadali o posunutie uzávierky, aby im stihli doručiť snímky. Na druhý deň prvým lietadlom doručili noviny do Cannes a pri raňajkách mali všetci na stole anglickú tlač s Dezovými snímkami na titulných stranách...

Osudy známeho-neznámeho krajana prilákali početnú publikum

Taktiež ste nám rozprávali o vašich stretnutiach s Dezovými deťmi. Kde žijú a majú vôbec ešte vzťah k rodnej krajine svojho otca?

Dezove deti sú už dávno dospelí ľudia. Dcéra Lady Dolores po rokoch strávených v Portugalsku a USA opäť žije v Anglicku. Veľmi ju zaujíma všetko, čo sa týka Deza a Slovenska. Aj syna Davida som našiel až po pätnásťročnom pátraní v Kalifornii, pri San Franciscu. Vyštudoval medicínu, ale venuje sa jej alternatívnym metódam. So záujmom si pozrel knihu, ktorú som o jeho otcovi napísal v roku 2000, a veľmi rád prisľúbil pomoc pri tvorbe pripravovanej publikácie. Ja ho na oplátku informujem, ako Dezov odkaz rozvíjame na Slovensku.

Na klubovom večere bol symbolicky prítomný aj Dezo Hoffmann

Dezo Hoffmann sa do povedomia verejnosti dostal predovšetkým ako fotograf skupiny The Beatles. Od týchto hudobníkov bol však podstatne starší. Bol jeho vzťah k známej štvorici len profesionálny, alebo do určitej miery aj takpovediac otcovský?

Opýtali ste sa neveriteľne presne. Dezo vždy a všade hovoril, že jeho vzťah a fotografovanie The Beatles bola Labour of Love! Práca z lásky. Vravel, že vekový odstup mu umožňoval, aby ho rešpektovali nielen ako fotografa, ale ako človeka. Áno, bol tak trochu aj ich otcom, ale najmä ich otrokom. Nikdy im to však nedal najavo.

So skvelým fotografom však spolupracovali aj iní slávni speváci či skupiny. Mali tiež medzi sebou nadštandardný vzťah?

V tejto súvislosti treba spomenúť predovšetkým Sira Cliffa Richarda a The Shadows, ktorým podobne vytvoril obrazový imidž ako The Beatles, ale aj Erica Burdona a skupinu The Animals, s ktorými bol aj na turné v Španielsku. Až v Madride si Dezo uvedomil, že je stále pri moci generál Franco a interbrigadisti sú na čiernej listine, takže ho mohli kedykoľvek zatknúť. Keď chodil po ulici, stále sa nenápadne obzeral, či ho niekto nesleduje. Jedného dňa si dal čistiť topánky. Keď sa mu čistič lepšie prizrel, zvolal: Dezo! Bol to jeho spolubojovník z brigády. Začali sa objímať, bolo to dojemné.

V roku 2000 ste vydali knihu Fotograf Beatles. Teraz pripravujete novú knihu. Môžete nám prezradiť, o čom bude?

Nerád predbieham udalosti, lebo vraj len „pušpáci“ prezrádzajú vopred. Môžem povedať len toľko, že opäť bude o Dezovi a swingujúcich šesťdesiatych rokoch, populárnej hudbe a svete šoubiznisu s výpoveďami ich ďalších priamych aktérov. Verím, že budete držať palce, aby sa moje sny stali skutočnosťou. ■

Valika Konečná

CHILL OUT O VÝHRE ROZHODLA OSKORUŠA

„Príďte sa zahrať!“, týmto sloganom sa začínala pozvánka na ďalší program z cyklu Chill out. Napriek dopleteným pozvánkam sa nás v netradičnom termíne – v pondelok – 4. decembra 2017 predsa len pár zišlo.

Hlavnou témou večera bol časopis Krásy Slovenska, ktorého mottom je: Poznajme svoju otčinu! Veru, aj ja vnímam tento časopis ešte od svojich študentských čias, keď sme voľné vikendy trávili turistikou alebo sme po Slovensku cestovali aj vďaka povinným zemiakovým brigádam. Dvojmesačník o slovenskej prírode, turistike, pamiatkach a tradíciách vychádza nepretržite od roku 1921, je to najstaršie dodnes existujúce periodikum na Slovensku!

Hostami večera boli Daniel Kollár so svojou manželkou a dcérou, ktorí v roku 1995 založili rodinné vydavateľstvo DAJAMA. Pracuje tu päť ľudí, štyria geografi a externisti, pretože každú trasu a túru treba najskôr prejsť, až potom o nej vznikne v časopise autentický článok. Daniel Kollár veľmi zanielene rozprával o svojej práci, ktorá je preňho vlastne koníčkom. Povedal nám: „Je to pre mňa splnený sen. Vždy som túžil niečo také robiť. Našou pracovnou náplňou je

to, čo si iní môžu dopriať len cez víkendy ako relax.“ Rozsah vydavateľstva je obdivuhodný – popri časopise Krásy Slovenska sú to ďalšie publikácie a edície, ako Po Slovensku pešo a na bicykli, turistickí sprievodcovia, rôzne atlasy, knižky o osobnostiach, kultúrnych pamiatkach a prírodných krásach Slovenska, fotografické knihy mapujúce históriu a súčasnosť a dokonca aj spoločenské hry. Fanúšikovia časopisu Krásy Slovenska, tzv. krásisti, sa pravidelne stretávajú každý rok na niektorom turisticky atraktívnom mieste na Slovensku. V roku 2018 sa bude konať už 54. stretnutie – v poslednú májovú sobotu na Tureckom vrchu nad Rožňavou.

Počas klubového večera sme sa bližšie oboznámili aj so spoločenskými hrami, ktoré DAJAMA vymýšľa a vydáva. Hry sú koncipované v dvoch variantoch – pre deti a pre dospelých, majú dva hracie plány a dve sady karičiek s otázkami. Samozrejme, že sme neodolali ponuke vyskúšať si hru Poznáš Slovensko? Čakalo nás 20 otázok, vďaka ktorým sme sa veľa zaujímavého dozvedeli, ale zároveň sme zistili, koľko toho ešte o Slovensku nevieme. O víťazovi napokon rozhodla otázka o oskoruši. Neviete, čo to je? Podľa www.pluska.sk oskoruša alebo jarabina oskorušová je dlhovetká ovocná drevina, jej plody sú drobné malvičky hruškovitého tvaru. Na Slovensku sa vyskytuje už len zopár kusov, najmä v južnej a juhozápadnej časti. Naši starí otcovia hovoria, že oskoruša sa sadí pre budúce generácie, plody totiž prináša až po tridsiatich rokoch. Plody oskoruše sa využívajú najmä na kvalitnú pálenku. Je to jedna z najdrahších liehovín, ku ktorej sa môžete dostať, len ak budete obdarovaní, keďže majiteľ pálenky si ju vysoko cení.

Po vyskúšaní hry sme mali možnosť si pozrieť a zakúpiť aj ďalšie hry, mapy a knižky, čo vzhľadom na blížiace sa Vianoce bola príležitosť postarať sa o zaujímavé darčeky a potom si hru zahrať v rodinnom kruhu počas sviatkov. Aspoň u nás to tak bolo, zabavili sme sa a niečo sme sa aj naučili...

Až pôjdete nabudúce do kníhkupectva, nezabudnite vyhľadať vydavateľstvo DAJAMA – SLOVENSKO NÁS BAVÍ, alebo si pozrite stránku www.dajama.sk. Zo širokej ponuky si určite každý nájde niečo, čo ho osloví. ■

Foto: Ingrid Žalneva

Z bohatej ponuky vydavateľstva DAJAMA si každý vedel vybrať

Dado Nagy

ROZHOVOR S ARPÁDOM SOLTÉSZOM

Nový debutový román *Mäso* – Vtedy na východe slovenského politického komentátora TV JOJ a investigatívneho novinára Arpáda Soltéza patrí k tomu najlepšiemu, čo v slovenskej próze za posledné roky vyšlo. Tento „moderný western“ veľmi realisticky, no pritom zábavne zobrazuje východoslovenské kriminálne prostredie konca 90. rokov. Pod týmto pojmom sa však neskrývajú iba mafiánske skupiny, pašeráci, priekupníci, díleri či obchodníci so živým mäsom, ale najmä tí, ktorí by mali teoreticky stáť na strane zákona.

V tomto svete však kriminalita funguje ako spôsob života. Deje sa s posvätením najvyšších politických miest, záujmových skupín bývalých členov KGB, Slovenskej informačnej služby, prokuratúry a súdov, až po generála polície, ktorého úlohou je predovšetkým dozerať na hladký priebeh všetkých transakcií.

A hoci sa román *Mäso* odohráva pred takmer dvadsiatimi rokmi, mechanizmy kriminálneho biznisu sú mimoriadne nadčasové.

Špecifické východoslovenské realie zasadil Arpád Soltész do kontextu, ktorý je drsne realistický, no vďaka nadhľadu nepôsobí ťaživo – práve naopak. A hoci ide predovšetkým o šťavnatý žánrový román, je napísaný s humorom a jazykovou invenciou. Veľmi osviežujúco pôsobí východniarsky kriminálny slang, ktorý presne charakterizuje množstvo rôznorodých postáv.

Jedinými ako-tak kladnými postavami sú dvaja policajti s manierami gangstrov – Miki Miko a Šaleny Valent či mladý prokurátor Jaro Kováč. A samozrejme, investigatívny novinár Pali Schlessinger. Ku kladným hrdinom patrí svojim spôsobom aj hlavná postava románu – sedemnásťročná Nika. Na začiatku je ako stopárka obeťou cigánskeho aktivistu Joža Čonku a ruského mafiána Vasila, ktorí ju unesú a týždeň znásilňujú. Podarí sa jej však utiecť a obviníť páchatelov. Tým sa však dostane do ešte väčších problémov a naštartuje reťaz udalostí, ktorá sa zaujímavo uzavrie až po sedemnástich rokoch.

V súvislosti s vydaním úspešného románu sme jeho autorovi položili niekoľko otázok.

Fotografie: TV JOJ

Prečo si sa ako investigatívny novinár rozhodol napísať román?

Z čoho vychádzala jeho téma?

Pravidelne zabávam svojich priateľov starými novinárskymi historkami, ktoré sa nedali publikovať. Jedným z nich bol Miro Moško z Ikaru. Neustále do mňa hučal, že by som ich mal publikovať knižne, a bol taký vytrvalý, že nakoniec bolo jednoduchšie prekonať moju prirodzenú lenivosť ako ďalej odolávať. Dohodli sme sa, že skúsím tie príbehy zbeležovať. Nielen preto, aby ma zločinci nemohli žalovať, že ich ohovára, ale hlavne preto, aby sme obeť zločinov znova nevláčili všetkou tou špinou. Beztak sa nikdy nedočkali žiadnej spravodlivosti.

Aká dlhá bola cesta od nápadu po realizáciu?

V Ikaru mi dali dva mesiace na ukážku textu. Aby sa pozreli, či to vôbec má zmysel. V piatok som si k tomu sadol a v pondelok som im ju poslal. Prišla jednoslovná odpoveď: „Píš“. Tak som pár mesiacov prokrastinoval. Potom sa blížil deadline, tak som presvedčil svoju dobrú ženu na

dovolenku, akú skutočne zo srdca nenávidíme. Šli sme na desať dní do rezortu pri oceáne. Ja som písal, ona sa nudila. A dozerala na mňa, aby som sa nenudil, ale pracoval.

Prečo je v tomto románe tak veľa postáv?

Každá z tých postáv má svoju funkciu. Chápe, že môže byť zložitá sa v nich orientovať, ale možno ani nie je také dôležité mať v nich dokonalý prehľad. Každá kapitola má svoju nosnú postavu a dej sa väčšinou odvíja z jej pohľadu. Stačí ho nechať plynúť a dívať sa naň vždy inými očami. Možno čitateľovi občas unikne nejaký detail vo vzťahoch medzi postavami, ale zasa dostane slušnú porciu deja a dobovej atmosféry. Rozprávač, ktorý by len tak nehmotne visel nad tým všetkým a neosobne popisoval udalosti, by to sprostredkovať nedokázal.

Opisuješ policajtov, ktorí sa snažia udržať na strane zákona, aj takých, ktorí prešli na opačnú stranu. Čo o tom rozhodovalo?

Osobná integrita. Ako v každej oblasti života. Kto má česť, ten sa nedá kúpiť ani zastrašiť.

Veľmi sa mi páčilo, že kriminálny systém na východnom Slovensku opisuješ s veľkým nadhľadom a humorom. Bol to zámer?

Rád by som povedal, že áno, ale pravda je taká, že toto je môj štýl a inak písať neviem. Už moje reportáže boli také. Občas je to celkom problém. Nie každá situácia unesie môj zhovädilý cynizmus, sarkazmus a aroganciu.

V akom období sa asi odohráva tvoj román?

Je to koniec 90. rokov, už po páde Mečiarovej vlády. Na chvíľu to bolo ešte o kúsok horšie ako do volieb. Zrazu padla barikáda, ktorá oddeľovala svine od slušných ľudí. Objavili sa slušní policajti, ktorí chceli stíhať zločin, dokonca aj čestní siskári, ktorí hájili záujmy štátu, ale aj skorumpovaní novinári, charakterní gangstri a úplne zhnití politici, s ktorými sme predtým bok po boku bojovali proti Mečiarovi. Prišerný chaos, neistota a paranoja.

Keď sme sa pred časom o tvojej knihe rozprávali, podotkol som, že kriminálny systém a previazanosť jeho zložiek na políciu, prokuratúru a štátnu moc sa od tých čias príliš nezmenili. Ty si vtedy namietal, že dnes už fungujú iné mechanizmy. Nedávna vražda novinára Jána Kuciaka šokovala verejnosť. Ako to teda je?

Nikto príčetný nezastreli novinára, ktorého môže ľahko, rýchlo a bez následkov zlikvidovať právnik v obleku šitom na mieru s hodvábnou kravatou a dobre motivovaným sudcom vo vrecku. Následky vraždy Jana Kuciaka ukazujú, že to môže urobiť len úplný idiot. Jeho smrť však odkryla všetku mizériu dnešnej slovenskej spoločnosti. Priznávam sa, že keď som blúznil o systéme, ktorý pomalou evolúciou speje k lepšiemu, zhrešil som nemiestnym optimizmom. Som vinný v plnom rozsahu.

Arpád Soltész - politický komentátor Televízie JOJ

Aké je dnes postavenie investigatívneho novinára na Slovensku?

V akých mantineloch sa pohybuje?

Po vražde Jana Kuciaka má investigatívny novinár opäť na svojej strane značnú časť verejnosti, všetkých svojich kolegov a vydavateľa. Mantinelom sú len objektívne overiteľné fakty a jeho vlastná osobná integrita. Ak si niekto pred vraždou myslel, že má s médiami problém, po nej si bude musieť nanovo definovať význam slova problém. Posunúť ho tak o dva-tri rády vyššie.

Myslíš, že bude vražda Jána Kuciaka niekedy objasnená?

Neviem. Ale neprestanem pracovať, kým objasnená nebude. Ani ja, ani moji kolegovia.

Na čom momentálne pracuješ?

Mal by som pracovať na voľnom pokračovaní Mäsa, ale vražda Jana Kuciaka všetko zmenila. Investigatívnu žurnalistiku som nerobil už viac ako desať rokov. Užival som si, že v suchu a teple newsroomu mudrujem o politike a chodím po besedách s čitateľmi, ktorým sa páčilo Mäso. Po Janovej vražde ma „reaktivovali“. A nielen mňa. Do hry sa vracajú starí veteráni. Skúsení, oddýchnutí a nepredstaviteľne rozzúrení. V tomto okamihu ide všetko ostatné bokom. ■

Arpád Soltész (1969) sa v slovenskej žurnalistike pohybuje viac ako 20 rokov. V deväťdesiatych rokoch písal o maffii, politike a privatizácii na východe Slovenska. V Prešove študoval tlmočníctvo a prekladateľstvo, krátko pred revolúciou emigroval do Nemecka, po Novembri '89 sa vrátil a našiel si prácu ako novinár. V Košiciach pracoval pre Košický Večer, Korzár, Pravdu, Plus 7 dní a Národnú obrodu a napokon aj pre vznikajúcu televíziu JOJ. Keď sa táto televízia sťahovala do Bratislavy, presťahoval sa do hlavného mesta, kde investigatívnu žurnalistiku vymenil najmä za písanie komentárov. Pracoval aj ako dramaturg reality show Vyvolení. V období mečiarizmu sa stal obeťou tvrdého fyzického útoku neznámeho útočníka a o takmer desať rokov neskôr musel na základe rozhodnutia súdu zaplatiť pol milióna korún za to, že v článku citoval svedectvo policajta. Štrasburg ho neskôr odškodnil.

Arpád Soltész (1969) ist seit über 20 Jahren in der Journalistik tätig. In den 90ern schrieb er über die Mafia, Politik und Privatisierung im Osten der Slowakei. In Prešov studierte er Dolmetschen und Übersetzen, danach emigrierte er nach Deutschland, wobei er nach der Revolution zurückkehrte und Arbeit als Journalist fand. Er folgte seinem Arbeitgeber TV JOJ nach Bratislava, wo er den Investigativ Journalismus für das Verfassen von Kommentaren eintauschte. Während des Mečiarismus wurde Soltész brutal von einem unbekanntem Täter angegriffen, fast zehn Jahre später musste er wiederum auf Grundlage eine Gerichtsentscheidung eine halbe Million slowakischer Kronen zahlen, da er in einem Artikel den Zeugenbericht eines Polizisten zitierte. Straßburg hat ihn später entschädigt.

DADO NAGY PREDSTAVÍ ARPÁDA SOLTÉSZA AJ V NAŠOM SPOLKU: 3. MÁJA 2018

Foto: Panta Rhei

Ingrid Fux

ZUZANA MAURÉRY

Oblúbenej slovenskej herečky Zuzane Mauréry sa ako jednej z mála slovenských herečiek podarilo presadiť na rakúskej muzikálovej scéne ako sólistke. Vo štvrtok 30. novembra rada prijala pozvanie RSKS a opäť zavítala do Viedne, kde nám v rámci diskusného večera porozprávala o tejto svojej zaujímavej skúsenosti, o pohľade na muzikálové zákulisie v Rakúsku, ale i o jej hereckých začiatkoch a najnovších projektoch.

Gita vo filme Martina Repku Návrat bocianov - jedna z prvých filmových úloh Zuzany Mauréry

KEĎ SA VENUJEM VIAC ČINOHRE, CHÝBA MI MUZIKÁL – A NAOPAK...

Svoje herecké sklony nezaprela ani v rozprávaní o začiatkoch svojej kariéry (v roku 1989), ktoré ju zaviedli do Radošinského naivného divadla.

„Veľmi sa mi tam síce nechcelo, lebo som si myslela, že mám vyššie méty, ale keď som sa dopočula, že ich čaká mesačné turné po Amerike, vybrala som sa na konkurz. A už na konkurze som sa dobre cítila, celá atmosféra bola veľmi príjemná a nakoniec som v tomto umeleckom súbore strávila celých desať rokov. Bola to výborná škola, pretože RND hráva veľa predstavení a človek si tam mnohé vyskúša a prejde si všeličím, čo ho herecky posunie dopredu. Počas týchto nádherných rokov som veľmi závidela divákovi, ako sa na predstaveniach zabávajú. To publikum bolo vždy ako žito, len tak sa prehýnalo v páse, smiali sa a bavili.“

Potom prišlo veľmi obohacujúce, ale neľahké obdobie, keď začala s muzikálom.

„Muzikál Kabaret bol môj veľký sen, všetky pesničky som vedela naspamäť a režia s Jožkom Bednárikom bola pre mňa obrovská výzva. Strašne som tú rolu chcela! Ale ako

sa hovorí, boj sa svojich splnených snov! V Divadle Astorka Korzo '90 sa mi v tom čase ako mladej herečke nedalo ľahko presadiť v dravej konkurencii skúsených kolegyň a veľmi som si to tam odtrpela. Potom ale prišla ponuka na účinkovanie vo Viedni do Raimund Theater – v úlohe grófkyně Montague/Lady Capulet v muzikáli Romeo und Julia. V tom čase, v roku 2005 to bol jeden z najlepšie hodnotených muzikálov v nemecky hovoriacich krajinách. Bola to taká milosrdná nemilosrdná škola, ale veľmi dobrá! Človek si potom viac váži to, čo má doma, a zároveň aj vie, čo tomu doma chýba. Pri tejto práci som pocítila a pochopila, aké rozdiely sú medzi nami. Práca v divadle u nás na Slovensku je iná. My si tu tak pomôžeme a radíme si, že toto by si mohol urobiť ináč, máme vždy všelijaké pripomienky...Tak to v Rakúsku neexistuje. Keď som sa prvýkrát ozvala pri francúzskom režisérovi, tak všetci zrazu stíchli a vo vzduchu bolo cítiť, že si myslia: Bože to bude trapas! Nech je ticho, nech nič nehovorí! Nech sa nič nepýta! Ale keďže režisér Redha Benteifour to bral celkom normálne a bol Slovensku pozitívne naklonený, tak zväčša vyhlásil: – No, Bratislava sa pýta, povedz, Zuzana, čo máš na jazyku. A evidentne sa mu

moje nápady pozdávali, nakoľko ma neraz vyzval na javisko predviesť, čo mám na mysli. Čiže v tomto bola tá spolupráca obohacujúca pre obe strany.“

Ste známa ako všestranná umelkyňa, na čom pracujete teraz?

„Momentálne ma naplňuje herectvo tak filmové, ako aj divadelné. Účinkujem vo veľmi dobrej hre od Petra Zelenku Job Interviews – ide o ironickú komédiu zo zábavného priemyslu o výslni a páde ambiciózných jedincov, hrám tu riaditeľku kastingovej agentúry. Vrelo vám túto inscenáciu odporúčam, je aktuálne v programe Mestského divadla v Bratislave.“

Ťahá vás to viac k muzikálu alebo k činohrenej práci?

„Som závislá od ponuky, takže keď bola ponuka na účinkovanie v muzikáloch, bohato som ju využila a potom zase o to vďačnejšie opäť siahla po práci v činohre. Ale ani teraz sa nebránim tanečným a speváckym projektom a budem rada, keď dostanem príležitosť v tomto žánri, pretože je mi to blízke a chýba mi, keď s tým nepracujem. V podstate, keď sa venujem viac herectvu, chýba mi to druhé a naopak.“

Áká bola spolupráca s rakúskymi kolegami na veľkom koprodukčnom filme Maria Theresia?

„Hrala som tam Madame de Chartres, mamu Františka Lotrinského – bola to malá postavička, ale veľmi ma teší, že sa takéto koprodukcie začali opäť robiť. Bolo to veľmi obohacujúce a príjemné. Všetky kostýmy šili v Benátkach, kde sa Habsburgovcom naozaj šili róby. Spolupráca s rakúskymi kolegami bola veľmi príjemná, hlavne s Karlom Markovicom a tiež s režisérom Robertom Dornhelmom.“

Ako ste sa dostali k mimoriadne úspešnému filmu režiséra Jana Hřebejka Učiteľka?

„Na casting som prišla na niektorú z vedľajších rolí, ale nakoniec mi tá úloha učiteľky Marie Drazdechovej prishla. Zo začiatku to mal byť len nízko rozpočtový televízny film, ale nakoniec dostal pán režisér Hřebejk finančné prostriedky zo Slovenska a z celého projektu vznikol úspešný film, ktorý obišiel niekoľko festivalov, bol preložený do niekoľkých jazykov a aktuálne ho zaradili aj na festival v Austrálii a najnovšie dokonca Čína pripravuje remake. Uznania sa mu dostalo aj od Filmovej akadémie v Los Angeles, ktorá zobrala tento scenár do cole collection. Škoda len, že pred rokom nebol tento film na Slovensku dostatočne slovenský a v Česku dostatočne český, a preto nebol nominovaný

na Oskara za Slovensko alebo Českú republiku. Ten film je aktuálny a mal celoplošný úspech hlavne pre tému manipulácie, a tú poznajú všade. Žiaľ, je to známy fenomén v celom svete.“

Medzi fanúšikov úspešnej herečky zavítal do RSKS aj známy režisér **Martin Repka**, ktorého poznáme zo spolkových podujatí. Opýtali sme sa ho, ako začala ich vzájomná spolupráca:

„Zuzku som objavil pre film vlastne ja. Hrala v mojom filme *Návrat bocianov*. Bola to jedna z jej prvých rolí v hranom filme. Spolupráca pri precizovaní tejto roly bola vynikajúca a aj napriek tomu, že každý z nás žije takým uponáhľaným životom, nestratili sme sa z dohľadu a zostali sme v kontakte. A nakoľko sme sa už dlhšie nevideli, uvítal som dnes túto príležitosť a rád sa s ňou stretol.“

Máte aj nejaké aktuálne spoločné projekty a na čom momentálne pracujete vy ako režisér?

„Vo fáze vývoja scenára sa venujem hlavne konkrétnemu príbehu a potom nasleduje fáza kastingu a výberu hercov, atď. Takže všetko je otvorené. Niekedy sa síce už aj v priebehu písania scenára personifikuje určitá postava s konkrétnym hercom, ale to závisí od situácie.“

V lete sme začali točiť film o Osamelých bežcoch a teraz je v strižni. Máme dosť materiálu a musíme to dať celé dokopy. Bude to kreatívny dokument, ktorý rozpráva príbeh a históriu básnickej skupiny Osamelí bežci, hlavne o veľkom priateľstve medzi Ivanom Laučíkom, Petrom Repkom (mojím otcom) a Ivanom Štrpkom. Bude to film o Osamelých bežcoch s Osamelými bežcami, spoluvytváraný Osamelými bežcami. Jeho hlavným poslanstvom je inšpirovať divákov ich priateľstvom!“ ■

Zuzana Mauréry s režisérom Martinom Repkom

Zuzana Mauréry

Od roku 1990, keď získala diplom, začala pracovať na svojej hereckej kariére v súbore Radošinského naivného divadla ako mnoho jej kolegov. Bol jej domovskou scénou až do roku 2000. Účinkovala vo väčšine produkcie tohto ojedinelého súboru ako jeho protagonistka.

Po roku 2000, už ako umelkyňa na voľnej nohe, sa Zuzana Mauréry venovala hlavne muzikálom nielen na Slovensku, ale aj v susednom Česku. V Bratislave v divadle Nová scéna vynikla v inscenácii v réžii Milana Lasicu Niekto to rád horúce v úlohe Sladkej Sue, vo Vlasoch ako Rony v réžii Doda Gombára, za ktorú si odniesla aj cenu Literárneho fondu. Po úspešnej Rizzo v bratislavskej produkcii Pomáda ju stvárnila aj v Pyramíde pražského výstaviska. V Brne sa predviedla ako Viktória v inscenovanej filmovej verzii Formanových Vlasov.

Na svoj činoherný talent v inscenáciách Činohry Slovenského národného divadla – Kým kohút nezaspieva a Zajac, zajac – nadviazala postavou Gertrúdy v inscenácii Hamlet v divadle Juraja Kukuru Aréna. K významným patrí aj hudobná inscenácia Malej scény Národného divadla Sekretárky, kde hrá špecifickú rolu Maďarky. Zuzana dva roky účinkovala v kabaretnej televíznej relácii Olivera Andrásyho a Eleny Vacvalovej Dereš a tiež v TV seriáli s Adym Hajdu a Mariánom Labudom s názvom Silvánovci.

Dlhé roky sa zároveň venovala aj dabingovému herectvu. V roku 2005 sa už blysla na doskách divadla Raimund Theater vo Viedni ako Lady Montague a Amme v muzikáli Romeo & Julia Gérarda Presgurvica. Od roku 2008 sa objavila v množstve slovenských seriálov. V roku 2010 sa stala víťazkou tanečnej show s názvom Show dance. Za stvárnenie titulnej postavy vo filme Učiteľka vlni získala cenu Slnko v sieti za najlepší ženský herecký výkon v hlavnej úlohe a Cenu Igric. Je aj držiteľkou Krištáľového krídla.

Zdroj „ČSFD“

Fotografie: archív Martina Repku

Ladislav Hudec v roku 1934

125. výročie narodenia

LADISLAV HUDEC Architekt,

„Už dávnejšie som chcel nakrútiť film o neznámych slovenských architektoch v zahraničí. Začal som sa preto hlbšie zaujímať o architektov, ktorí z rôznych dôvodov opustili Slovensko a tvoria v cudzine. Je ich viac ako 200! Nadchol ma hollywoodsky príbeh architekta Ladislava Hudeca. To, ako sa vedel presadiť v Číne. Existovalo o ňom však iba minimum informácií. Všetko bolo treba vypátrať a vyhľadať v archívoch. Na Slovensku bol ešte v roku 2004 takmer neznámy, takže všetky moje pokusy získať grant na vývoj projektu a nájsť partnerov na jeho realizáciu sa spočiatku stretávali s nepochopením. Až keď sa približovalo EXPO v Šanghaji a Číňania v roku 2009 pripravili prvú výstavu Hudecovi na Slovensku, novinári a s nimi aj verejnosť objavili slovenského rodáka, šanghajského architekta Ladislava Hudeca.“ Povedal o architektovi Hudecovi Laco Kaboš, ktorý o ňom natočil dokument s názvom Zmenil tvár Šanghaja.

prvej svetovej vojny dobrovoľne prihlásil do uhorskej armády. Ako dôstojník rakúsko-uhorskej armády bojoval na ruskom fronte a padol tam do zajatia. Ocitol sa vo vyhnanstve na Sibíri, odkiaľ spolu s bratom Gejzom ušiel do Číny. Do Šanghaja prišli až po dvoch rokoch strastiplného putovania.

Kaplnka vo Vyhniach

LA-S´-SLUO WU-TA-KCHE

Ladislav sa usadil v Šanghaji, kde sa oženil s dcérou zámožného bankára. Od roku 1920 začal pracovať v ateliéri amerického architekta Curryho. Spolu navrhli American Club a MC Tyeire School. Neskôr si vybudoval vlastnú prestížnu firmu L. E. HUDEC. Práve vo vlastnom ateliéri, založenom v roku 1925, navrhol svoje najdôležitejšie diela. Je autorom viacerých kostolov, univerzity, bánk, klubov. Postavil prvú klimatizovanú nemocnicu, naprojektoval tri významné budovy

Hudecov dom v Šanghaji na Columbia Road

SLÁVNY BYSTRICKÝ RODÁK

Ladislav Hudec sa narodil 8. januára 1893 do evanjelickej rodiny v Banskej Bystrici. Základy staviteľstva získal od otca Juraja, ktorý bol architektonickým, staviteľským a hospodárskym inšpektorom. Kreslil ho učil Dominik Skutecký, známy slovenský maliar. V rokoch 1911 – 1914 študoval na technike v Budapešti, kde získal titul architekta a sa stal členom Uhorskej kráľovskej spoločnosti architektov. Z tohto obdobia pochádza i jeho prvá a jediná stavba na Slovensku – Kaplnka Panny Márie Kráľovnej. Nachádza sa v stredoslovenskom kraji, v obci Vyhne. Po skončení štúdia sa už na začiatku

Interiér katolíckeho kostola v Šanghaji

ktorý zmenil tvár Šanghaja

na prestížnom Ľudovom námestí i prvé kino. Stal sa otcom výstavby moderných „mrakodrapov“. V rokoch 1933 – 1934 postavil v Šanghaji prvú výškovú budovu – dvadsaťdvaposchodový Park Hotel, ktorý bol vyše dvadsať rokov najvyššou budovou Ázie. Použil odľahčenú oceľovú konštrukciu a vyriešil technológiu stavby v zložitých geologických podmienkach na močaristom podloží. Táto jedinečná budova, postavená v štýle Art deco očarila mnohých. Na jej poslednom poschodí navrhol Hudec nočný bar s otváracou strechou. Hotel sa stal symbolom západnej moderny v Číne, symbolom „Paríža východu“. Do roku 1947 realizoval v Šanghaji vyše 60 stavieb. Takmer všetky sa dodnes zachovali a viac ako polovica z nich sa stala kultúrnymi pamiatkami Číny. V Ázii bol Hudec známy pod menom La-s'-sluo Wu-ta-kche. Jeho dielom sa zaoberajú mnohé publikácie venované histórii svetovej modernej architektúry.

Keď sa v Číne rozhorela občianska vojna, odišiel s rodinou do Európy. Po roku 1945 sa presťahoval do Švajčiarska, podnikal študijné cesty po Taliansku a Grécku, pracoval ako poradca pri úprave okolia Vatikánu. Vývoj po druhej svetovej vojne a najmä rozdelenie Berlína v ňom vyvolalo strach z ďalšej vojny. Rozhodol sa preto pre emigráciu do USA. Zvyšok svojho života prežil v Berkeley, kde vyučoval na univerzite ranú kresťanskú archeológiu. Zomrel 26. októbra 1958. Z Ameriky bolo jeho telo na základe poslednej vôle prevezené na Slovensko. Pochovaný je na Evanjelickom cintoríne v Banskej Bystrici. ■

Stavba Union brewery

Spracovala Martina Viglašská

Zdroje:

<http://www.ladislavhudec.eu>
<https://www.osobnosti.sk/osobnost/ladislav-hudec-5747>
<https://www.bystricoviny.sk/titulka/slavny-architekt-ladislav-e-hudec-sa-narodil-banskej-bystrici-pred-125-rokmi/>
<https://www.aktuality.sk/clanok/478544/vo-svete-ho-poznaj-ako-muza-ktory-zmenil-tvar-sanghaja-u-nas-nema-ani-pamatnu-izbu/>
www.pinterest.com

Park Hotel - najvyššia stavba v Ázii do roku 1958

Ladislav Hudec (1893 – 1958) war ein aus der Slowakei stammender Architekt, der in China und den USA tätig war. Er studierte an der Technischen Universität in Budapest. Während des Ersten Weltkriegs wurde er an der russischen Front gefangen genommen. Er konnte jedoch nach China fliehen, wo er sich in Shanghai niederließ und die Tochter des Hofbankiers heiratete. Er führte hier sein eigenes Atelier und realisierte mehrere bedeutende Bauwerke, über sein Schaffen wurde später ein Dokumentarfilm gedreht. Nach seinem Umzug in die Schweiz in 1945 arbeitete er unter anderem als Berater bei der Neugestaltung der Umgebung des Vatikans. Ab 1947 wirkte er in den USA. Beerdigt wurde er auf eigenen Wunsch auf dem evangelischen Friedhof in Banská Bystrica. (vgl. Wikipedia)

Hostom večera (zľava) Jurajovi Hrčkovi, Mariane Čengel Solčanskej, Lacovi Janošťákov i Jánovi Greššovi sa páčilo sedieť na malých stoličkách, ktoré používajú najmenší žiaci spolkovvej slovenčiny

Foto: Ingrid Flux

Ingrid Flux

ÚNOS

Ján Greššo: „Ten film sme najprv žili a potom ho natočili! Sledovali sme udalosti o únose prezidentovho syna v médiách a potom sme o ňom natočili film, aby sme ukázali aj tým, ktorí ešte vtedy nežili, ako sa tu vládlo.“

Film *Únos* vypovedá o jednej z krutých udalostí doby, o divokom európskom Východe v deväťdesiatych rokoch. Po jeho premietnutí nám tvorcovia porozprávali o svojich zámeroch, prečo si zvolili práve túto tému, o okolnostiach pri jeho natáčaní i o reakcii, ktorú rozpútal v spoločnosti.

Režisérka **Mariana Čengel Solčanská** sa nám zdôverila, že v začiatkoch práce na filme ju mnohí ľudia od nakrúcania odhovárali a nepriali si ho. Keď s hotovým scenárom chodila po rôznych komisiách, stretávala sa s názorom, že táto téma by sa vôbec točiť nemala, že treba obrátiť list a zabudnúť na to, pretože tieto udalosti súčasná generácia ešte nevie objektívne prehodnotiť.

Režisérke bolo jasné, že napriek všetkým týmto nie priaznivo nakloneným okolnostiam tento film vzniknúť má. Potom celý projekt začal žiť svojím životom. Po dokončení filmu jej zase všetci tvrdili, že naň nikto do kina nepôjde, že sú to také stariny a nikoho už nezaujímajú, čo bolo v deväťdesiatych rokoch. Režisérka spomína: „Film bol práve v strižni, keď som si prečítala správu, že zomrel bývalý prezident Michal Kováč. Bolo to na jeseň 2016. A tu nastal zvrät, odrazu táto téma začala všetkých zaujímať. Noviny boli zrazu plné informácií o deväťdesiatych rokoch a my sme mali film práve o tomto období pred dokončením. Lepšie sa to už ani načasovať nedalo. V deň pohrebu snímku premietli v úzkom kruhu FIZER. Ďalšie udalosti nabrali spád a už sa potom diali akoby mimo nás.“

Počítali sme s tým, že ak urobíme dobrú reklamnú kampaň, tak film zaujme asi päťdesiat tisíc ľudí. Film si pozrelo v kinách 285 tisíc platiacich

Na Slovensku je teraz filmový boom! Točí sa tam toľko filmov ako nikdy predtým. Premietanie úspešnej novinky slovenskej kinematografie pritiahlo aj do spolkových priestorov početné publikum. Svoje zohrali pozitívne recenzie, doterajší divácky záujem – na slovenské pomery veľká návštevnosť kín v krátkom čase po premiére filmu, no a v neposlednom rade prítomnosť hviezdneho obsadenia na filmovom večere v našom spolku 23. novembra 2017.

Hostami večera boli režisérka filmu **Mariana Čengel Solčanská**, kameraman **Laco Janošťák** i herci účinkujúci v tejto filmovej dráme **Ján Greššo** a **Juraj Hrčka**.

divákov, čo je na slovenskú filmovú tvorbu veľmi veľa. Potom sa lady pohli ďalej, začali študentské manifestácie proti korupcii. V parlamente bola opätovne nastolená téma zrušenia Mečiarových amnestií. Len sme sa pozerali, ako sa nálada mení. Ukázalo sa, že spoločnosť je na tieto udalosti zrazu citlivá. A to je hlavné víťazstvo tohto filmu. Splnilo sa jeho poslanie, prečo vlastne vznikol, aby podporil tento pohyb v spoločnosti.

Posun v zmene verejnej mienky odzrkadľuje aj to, že na ostatných župných voľbách bola rekordná účasť mladých ľudí. To nás utvrdzuje v tom, že film spravil to, čo má umenie robiť, že zatrasie človekom a vycibří citlivosť na morálne hodnoty, ukáže, čo je dobré a zlé.“

Kolko času ste potrebovali na prípravu scenára a réžie?

„Približne dva-tri roky a film vznikol za 27 filmovacích dní! Teda expresne rýchlo. Neskutočný výkon!“

Vyskytlo sa vo filme niečo, čo by ste teraz urobili ináč?

„Keby som dnes mohla niečo zmeniť, tak by to boli záverečné titulky. Spoločnosť sa po premietaní filmu správala tak, ako sme to my tvorcovia filmu nečakali. V závere je titulok, že doteraz platia Mečiarove amnestie, a to už neplatí, čo som samozrejme veľmi rada. Ale titulky vlastne nemôžem zmeniť, lebo film je obrazom doby, v ktorej vznikol, a v tej dobe to bolo takto.“

Prečo vás vlastne zaujala práve táto téma?

„Vôbec som nechcela točiť túto tému, lebo to nie je príjemná téma. Keďže som vyštudovala politológiu a kulturológiu a producent hľadal

režiséra a ponúkol mi ju, cítila som, že to nemôžem odmietnuť, lebo neviem o žiadnom inom slovenskom režisérovi, ktorý by mal vzdelanie z politológie. Veľmi dobre som vedela, o čom píšem, a vedela som sa v tejto téme dobre zorientovať.“

Počas diskusie zazneli viaceré otázky z publika. Vybrali sme niekoľko z nich, ako aj odpovede prítomných hostí.

Ako ste sa snažili uchopiť postavu prezidentovho syna?

Juraj Hrčka: „Zadanie znelo – stvárniť ju nie autenticky, ale ako rolu prezidentovho syna. Takže som sa ju snažil čo najlepšie vyjadriť charakterovo, celým správaním i vystupovaním, pretože prezidentov syn si musí zachovať určitú úroveň. V neposlednom rade bolo treba dať priestor aj na zachytenie určitých privilégií, ktoré sa mu v jeho postavení dostávali. Samozrejme, aj všetky kostýmy a rekvizity použité vo filme navodzovali celkovú atmosféru 90. rokov a to stačilo na vytvorenie si celkového obrazu doby, ktorá je tu zachytená.“

S akými reakciami na tento film sa stretávate medzi mladou generáciou?

Juraj Hrčka: „Bud' tomu vôbec nerozumejú, lebo nemajú šancu orientovať sa v osobách a súvislostiach, alebo to vôbec ani neriešia, lebo im to nič nehovorí. Skôr ich môže zaujať akčnosť filmu a to, ako sú tam dobre naznačené určité mafiánske i politické praktiky. Tým, že sa nastolila otázka zrušenia Mečiarových amnestií, išli ruka v ruku aj študentské demonštrácie proti korupcii. Čiže film nepriamo vyburcoval mladých ľudí aj k takejto aktivite.“

Aké filmové techniky obľubujete?

A čo je zaujímavým kameramanským počínaním v tomto filme z vášho pohľadu?

Kameraman Laco Janošťák: „Spolu s pani režisérkou patríam do strednej generácie a obaja obľubujeme konzervatívnejšie metódy. Mojm obľúbeným režisérom je Bertolucci a obľúbeným filmom *Posledné tango v Paríži*, čiže som ovplyvnený kinematografiou sedemdesiatych rokov.“

Vo filme je záber, keď mafián príde autom. Využil som svetlá tak, že vytvárajú kruhy ako akýsi terč a on je uprostred toho terča. Tým sa obrazovo predznamenáva, že sa mu stane niečo zlé. V ďalšej scéne ho zastrelia a tento motív s kruhmi terča, v ktorého strede je postava, sa opakuje. Tak to sú také nuansy, s ktorými som sa ako kameraman pohral.“

A ako film zapôsobil na našich divákov?

- Hrozný!
- Bezmocnosť!
- Pocity strachu a bezmocnosti z absencie dodržiavania pravidiel civilizovanej spoločnosti a práva.
- Mne sa ten film veľmi páčil, bola som na ňom aj v kine a dokonca som v ňom aj účinkovala v komparze. Pri nakrúcaní som sa osobne stretla aj s Marošom Kramárom. Som veľký filmový fanúšik, veľmi ma zaujímajú slovenské filmy a nenechám sa ujsť novú slovenskú tvorbu. (Kvetka)
- Tento film môžem každému veľmi odporučiť, bol naozaj skvelý!
- Považujem za veľmi dôležité to, že film vôbec vznikol. Pri jeho premietaní som cítila hrôzu a bezmocnosť.
- Film sa mi páčil a hlavne stvárnenie témy. Myslel som si, že to bude viac-menej dokumentárne stvárnenie, a bol som prekvapený, že téma bola poňatá voľne a umelecky, aj keď, samozrejme, v záujme čo najlepšieho zachytenia doby dosť expresívne a deprimujúco. (Nikita)
- Cením si, že sa tu tvorcom podarilo poukázať na javy, ktoré by nemali patriť do demokratickej spoločnosti.

Prítomnosť režisérky sme využili aj na to, aby sme sa jej spýtali, na čom pracuje teraz? „Bude to veľmi zaujímavý príbeh mladej ženy, ktorá odíde z Banskej Štiavnice slúžiť do Viedne. Na pozadí tohto príbehu sa však odvíjajú hlavne rôzne historické a politické udalosti, ktoré zachytávajú rozpad rakúsko-uhorskej monarchie a vznik Československa. Film sa bude volať *Slúžka a ide o voľnú adaptáciu knihy Hany Lasicovej. Je to krásny projekt, veľmi sa naň teším a práve hľadám rakúskeho producenta.*“

A Laco Janošťák dodáva: „Zaujímavé na tomto filmovom projekte je aj to, že sa zaoberá aj tematikou ženskej homosexuality, čo je v podstate na Slovensku tabuizovaná téma, a môže to vniesť aj určitý nový pohľad na ňu.“

Na záver ešte slová Jána Grešša: „Vždy som veľmi šťastný, keď sa môžeme stretnúť s dobrými a srdečnými priateľmi z Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku. Rád si spomínam na tie krásne stretnutia či už tu vo Viedni, alebo aj na Slovensku a hlavne v nitrianskom divadle. Zakaždým, keď počujem, že ideme do Viedne, až mi tak srdce poskočí.“ ■

Edith Veith

SÚVISLOSTI

Čo môže byť v umení krajšie, ako keď sa poézia snúbi s hudbou? Tento zážitok nám pripravila rodina Bučková-Bartošová svojím literárno-hudobným pásmom 22. februára 2018.

Už názov programu Súvislosti napovedá, že poézia a hudba spolu súvisia, a tým viac, keď leitmotívom je večná téma – láska. A to láska vo všetkých podobách – k Bohu, matke, medzi mužom a ženou, k dieťaťu alebo rodnej zemi.

Adriene Bartošovej, speváčke, skladateľke, hudobníčke a textárke – grande dame našej slovenskej jazzovej scény a absolútne všestrannej umelkyni, však nie sú cudzie ani songy a balady. Interpretované jej charakteristickým timbrom, osobitným a svojským prednesom a prístupom ku každej skladbe sme si vypočuli jej vlastné kompozície a texty: Francúzsky dážd, Krivajúca tanečnica, Na zemi sedela... Nebála sa načrieť ani do dávnej minulosti a perfektne zhudobnila Senecove citáty O živote. Text Milana Lasicu vložila do piesne Ráno v daždi a slová Maje Kadlecikovej do skladby Láska sa nedá vynútiť. Adriena Bartošová sa však vie poposovať aj s piesňami tých najznámejších svetových autorov. Na klavíri sa sprevádza sama, čím svojsky obohacuje každú skladbu, umocňuje dojem publika a dáva osobný odkaz a výraz každému songu.

Uznania hodný je aj citlivý a vnímavý interpret, mladý a nadaný gitarista **Pavol Bereza**, ktorý počas vystúpenia majstrovsky podfarbil a brilantnými krátkymi sólamy sprevádzal Adrienu Bartošovú.

O **Štefanovi Bučkovi**, dlhoročnom a poprednom členovi Činohry SND v Bratislave

a pedagógovi na VŠMU je známe, že mu k srdcu asi najviac prirástol prednes poézie. V podaní jeho podmanivého nenapodobiteľného hlasu sme si vypočuli výber zo Shakespeareových sonetov a lyriky básnika Milana Rúfusa. Je neodmysliteľné, aby pri takejto príležitosti nezazneli básne nášho klasika Jána Smreka, ktorého verše si šepkajú celé generácie.

Štefan Bučko zarecitoval jeho báseň *Prekrásna matka*. Marína – báseň slovenského klasika Andreja Sládkoviča, skvost našej literatúry, s ktorou sme sa stretávali už v školských laviciach a ne jeden mladík bol rád, že si ju zapamätal na chvíľku preňho najkrajšiu a pre devu jemu najmilšiu – v podaní Štefana Bučka nám znela úplne inak – nežne a so spomienkami. O tom, že Štefan Bučko nie je len recitátor, ale aj skvelý a citlivý poet, nás presvedčil výberom zo svojej zbierky *Tušenie ostáva v tieni* a azda najviac nás dojalo jeho osobné vyznanie v básni svojej milovanej „Dcéрке“. Ako bonbónik z jeho tvorby zaznela vtipná a úsmevná rýmovačka „Čká Bučko Čká“.

Ako hviezdička zažiarila ich talentom obdarená dcéra **Andrejka** – skladateľka, textárka, speváčka a klaviristka, u ktorej sa potvrdilo staré porekadlo, že jablko nepadá ďaleko od stromu. Lásku k spevu a inšpiráciu v hudbe zdedila po mame Adriene a prirodzený, nenútený javiskový prejav po otcovi Štefanovi a básnický talent po obidvoch. Svojím mladým šarmom a sviežim lahodným hlasom predniesla piesne z vlastnej dielne ako *Púpava, I don't belong...* Na záver so svojou mamou Adrienu zaspievala jej pieseň *One note samba a Mais que Nada*. Jej najnovšiemu cédečku *Escape*, ktoré prezentovala 5. apríla vo Viedni v Jazz-clube 1019, prajeme úspešný štart a len tú najlepšiu odozvu u fanúšikov.

Takéto rodinné zoskupenie sme v spolku ešte nemali a návštevníci si túto rodinnú umeleckú seansu vychutnávali plnými dúškami a ocenili ho nevsednými dlhotrvajúcimi a skandovanými potleskami. ■

Hlavní protagonisti večera (zľava): Štefan Bučko, Adriena Bartošová, Andrea Bučková a Pavol Bereza

Fotografie: Ingrid Žalneva

Jana Gregor-Rogler

Hofburg je bývalou rezidenciou Habsburgovcov, do roku 1918 sídlo rakúskeho cisára. Originálne pracovné a obývacie priestory cisára Františka Jozefa I. a jeho manželky Sisi v súčasnosti patria k najnavštevovanejším objektom, približujú nielen rakúske dejiny, ale umožňujú aj nahliadnutie do súkromia tejto populárnej panovníckej dvojice. Pri prechádzke po cisárskych apartmánoch natrafíme aj na niekoľko slovenských stôp...

Obrúsok poskladaný na cisársky spôsob

Vchod do cisárskych apartmánov pod kupolou

V cisárskych apartmánoch

Na audiencii u cisára

Podobne ako v iných priestoroch Hofburgu aj v audiencnej čakárni (Audienzwartesaal) nájdeme vysoký strop, steny svietiace bielobou a zlatým dekórom, krištáľový luster a monumentálne maľby. V časocho rakúsko-uhorskej monarchie tu čakala nejedna slovenská mamička v nedeľnom kroji na prijatie u cisára, aby ho požiadala o milosť pre svojho syna, lebo „čo si ona bez neho sama počne s toľkými hladnými deťmi. Veď je on súci junák a určite bude verne slúžiť, keď bude na slobode“. Na viac rečí nebolo času, lebo cisár asi po troch minútach kývol hlavou na znak toho, že sa audiencia skončila.

František Jozef I. bol cisárom 68 rokov, počas ktorých prijal 260000 osôb, medzi nimi aj poddaných Slovákov. Dve dopoludnia v týždni mohol aj obyčajný smrteľník požiadať o audienciu, no musel uviesť, či sa chce poďakovať alebo o niečo prosiť. Poradie bolo presne určené – najskôr mohli pred cisára predstúpiť duchovní, potom šľachta, mešťania a ľud prišiel na rad na záver. V jednom liste František Jozef I. napísal svojej priateľke herečke Katharine Schrattovej: „Včera som prijal 127 ľudí, dnes má prísť 108.“ Ako to vôbec mohol stihnúť? Cisár bol vopred informovaný ministrami, kto v akej záležitosti prichádza. Samotná audiencia bola iba niekoľkominútovou propagáciou dobrej vôle cisára, ktorý chcel ukázať, ako má blízko k pospolitému ľudu. Ak muži nemali

Foto © Schloß Schönbrunn Kultur- und Betriebsges.m.b.H./ Alexander Eugen Koller

Foto © Schloß Schönbrunn Kultur- und Betriebsges.m.b.H./ Johannes Wagner

Fotografie: Jana Gregor-Rogler a Schloß Schönbrunn Kultur- und Betriebsges.m.b.H.

HOFBURGU

na frak alebo nevlastnili vojenskú uniformu a ženy si nemohli dať ušiť čierne šaty s vlečkou ako urodzené dámy, stačil na predstúpenie pred cisára národný kroj. Tí najchudobnejší mohli prísť jednoducho čistí.

Delegácie zo Slovenska

V decembri 1849 mladý panovník František Jozef I. poskytol osobitnú audienciu dôstojníkom zrušených slovenských dobrovoľníckych zborov a ubezpečil ich, že slovenské veci budú vyriešené na všeobecnú spokojnosť. Aj keď konkrétne požiadavky národovcov cisár nespĺnil, aspoň sa po návšteve viacerí vedúci slovenskí činitelia dostali do vyšších úradov v slovenských župách a vďaka nim sa organizovali významné kultúrne iniciatívy.

Koncom roka 1861 panovník prijal slovenskú delegáciu na čele s banskobystrickým biskupom Štefanom Moysesom a jej členov ubezpečil: „Ako tlmočníkov môjho vo všetkých ťažkých dobových okolnostiach verného a lojálneho slovenského národa, že sťažnosti a prosby Vaše beriem na vedomie a dám ich starostlivo preskúmať a budem starostlivo dbať o to, aby sa im dľa možnosti vyhovel.“ Požadovanú väčšiu nezávislosť od uhorských orgánov síce nedosiahli, ale Slováci sa nadchli už aj tým, že cisár následne povolil založenie Matice slovenskej, troch slovenských gymnázií v mestách Veľká Revúca, Turčianska Sv. Martin a Kláštor pod Znievom a Jána Francisciho menoval za župana Liptovskej stolice.

V konferenčnej miestnosti

Poddaní sa v Hofburgu nedostali ďalej ako do audiencie miestnosti, z ktorej museli úctivo, bez toho, aby sa obrátili k cisárovi chrbtom, do slova vypoklonkovať. Do ďalšej miestnosti vstupovali ministri, zasadli za konferenčný stôl s porcelánovými súpravami na atrament a pripravovali

stratégiu obrany krajiny v neutíchajúcich vojnách. Veľké obrazy v konferenčnej sále znázorňujú boje v Uhorsku v roku 1849 v Temešvári a pri Komárne, kde bolo pomocou maršala Radetzkeho potlačené uhorské povstanie. Vzťah cisára k Uhorsku sa zlepšil až rakúsko-uhorským vyrovnaním v roku 1867, po ktorom sa dal spolu so svojou manželkou Alžbetou korunovať za uhorského kráľa. Cez otvorené dvere vidieť z konferenčnej miestnosti do garderóby cisára s uniformami. Mal ich nespočetné množstvo. Keď prišla k cisárovi na návštevu vysoká osobnosť, prijal ju na znak úcty v uniforme krajiny, z ktorej hoš pochádzal.

Sacherova torta - kráľovná medzi tortami

Pracovňa aj spálňa

Pracovňa bola Františkovi Jozefovi I. aj obývačkou. Takmer celý deň vybavoval korešpondenciu, všetky listy a žiadosti poctivo čítal a otvorené obálky podával vnúčatám, ktorým dovolil po nich kresliť, a tak zostať v jeho blízkosti. Z času na čas sa zadíval na súkromné portréty svojej manželky Alžbety s rozpustenými vlasmi. Sem mu prinášali prvé aj druhé raňajky a o sedemnástej hlavné jedlo dňa. Okrem obľúbenej bábovky sa na jeho stôl dostala aj Sacherova torta, vylepšená o marmeládu pod čokoládou polevou Eduardom Sacherom, rodákom zo Želiezoviec. Jeho otec, Rakúšan Franz Sacher tam bol kuchárom v rodine Esterházyovcov.

Pohľad na cisárske apartmány

František Jozef I. mal v spálni jednoduchú železnú posteľ, z ktorej videl na obrázok 15-ročnej Sisi na koni v bavorskom Possenhofene. Bol to vianočný darček Sisinho otca Maximiliána svojmu zaťovi pred svadbou. Cisára každé ráno budil osobný komorník. Panovník sa pomodlil na kľačadle pri posteli rannú modlitbu. Bol veriaci katolík a to, že bol cisárom, považoval za Božiu milosť. Potom vošiel do spálne kúpeľník s kaučukovou vaňou, aby cisárovi pomohol okúpať sa. Pretože cisár vstával veľmi skoro, kúpeľník radšej večer ani nešiel domov, aby ráno nezaspal. Niekedy prišiel v nálade rovnú z vinárne a mal čo robiť, aby nespadol do vane k cisárovi...

Malý a veľký salón

Vo veľkom salóne potiahnutom tmavočervenou látkou s ananásovým vzorom sa František Jozef I. zdržiaval, keď ho navštívila rodina. Popíjal prítomný čaj a hlavne ho zaujímali ich priania. Na najväčšom obraze v salóne je korunovaný princ Rudolf na koni, namaľovaný krátko predtým ako si v Mayerlingu vzal život. Sú tu vystavené aj niektoré strany z jeho diela Kronprinzenwerk. Je to encyklopédia Uhorska, ktorú Rudolf redigoval. Obsahuje aj opis slovenskej prírody, ktorej krásy korunovaný princ poznal aj osobne najmä na poľovačkách v Nízkych Tatrách a v okolí Pohorelej s priateľom, princom Coburgom.

Malý salón bol v období monarchie fajčiarskym salónikom, dnes je spomienkovou miestnosťou na cisárovoho brata Maximiliána a jeho manželku Charlotte.

Apartmenty cisárovnej Sisi

Spálna a obývací miestnosť manželky cisára – Alžbety Bavorskej je zariadená sčasti originálnym nábytkom, písací stôl s kreslom a súkromný oltár sú jeho súčasťou. Cisárovna podobne ako cisár spávala na modernej železnej posteli, len ju dala oddeliť paravánom od sedacej súpravy.

Na návšteve u cisárovnej Sisi

Doobeda sa venovala celé hodiny svojmu účesu v toaletnej miestnosti. Vlasy si nikdy nestrihala, mala ich dlhé až pod kolená. Kým jej osobná kadernička Fanny Feifalik denne vykúzlila účes, venovala sa učeniu cudzích jazykov. Toaletná miestnosť Sisi bola vybavená aj športovým náradím, čo bolo na tú dobu neobvyklé. Dodnes sa zachovali kolesá, rebriny a hrazda. Okrem toho mala k dispozícii aj veľkú telocvičňu. Rada jazdila na koni, dokonca bola vyhlásená za najlepšiu jazdkyňu Európy. Keď s jazením na koni skončila, chodila na túry do hôr, preto aj jej

Cisár František Jozef vo svojej pracovni

Cisárske schodište

dvorná dáma musela byť zdatná, aby cisárovnej stačila. Voľba padla na Irmu Sztárayovú, ktorej rodina pochádzala z obce Staré na Zemplíne. Irma robila Sisi spoločnosť nielen v apartmánoch Hofburgu, ale aj na cestách. Na radu Irmy navštívili spolu Bardejovské kúpele, kde strávili tri týždne v hoteli Deák. Budova stojí dodnes a hrdí sa menom slávneho kúpeľného hosta – Alžbety. Dvorná dáma sprevádzala Sisi do posledných chvíľ jej života, ktorý v Ženeve ukončil taliansky anarchista Luigi.

František Jozef I. svoju manželku miloval a doprial jej všetko, čo si želala, či to bol palác Achilleion na Korfu alebo majer priamo v Schönbrunnskom parku. V hofburskom apartmáne jej dal urobiť splachovaciu toaletu z porcelánu v podobe delfína a kúpeľňu potiahnutú textilnými tapetami so vzormi pivónií, v ktorej bola aj vaňa s tečúcou teplou a studenou vodou. Z kúpeľne viedla malá chodba do miestnosti pomaľovanej exotickými rastlinami a vtáctvom od českého maliara Jozefa Bergla, ktorú Sisi využívala ako garderóbu.

Tilgnerova busta

Keď sa Sisi zdržiavala v Hofburgu, pripravili pre ňu a Františka Jozefa spoločné raňajky vo veľkom salóne cisárovnej. Na stole nechýbali jej obľúbené fialky, zariadenie dopĺňali sochy od Canovu z bieleho carrarského mramoru pripomínajúce pobyty cisárovnej v Stredomorí.

Posledná socha cisárovnej, pre ktorú bola ochotná osobne sedieť modelom, je dielom dvorného sochára Viktora Tilgnera, rodáka z Bratislavy. Bolo to v roku 1879, Sisi mala 41 rokov a odvtedy sa už nedala ani maľovať, lebo chcela, aby si ju všetci zapamätali ako mladú a krásnu. Tilgnerovu bustu nájdeme vo výstavných priestoroch Hofburgu v časti Sisi-Museum. K cisárskym apartmánom Sisi patrí ešte malý salón a veľká predizba – tzv. červený salón Alexandra Veľkého nazvaný podľa tapisérií, prechádza sa ním do jedálne.

Pri stole s cisárom

V jedálni je v súčasnosti prestreté ako za čias Františka Jozefa I. Obrúsky sú poskladané do cisárskej formy, aká sa ešte aj dnes používa pri stolovaní počas najvyšších štátnych návštev. Cisár sedával v strede tabule. Každé menu sa začínalo polievkou, nasledovali ustrice, šalát, ryby, dezert, syr – spolu 13 chodov. Oficiálne večere trvali tri štvrte hodinu, všetci dostali jedlo naraz, aj keď bolo stolujúcich 30, lebo jeden lokaj mal pridelených dvoch hostí. Konverzácia bola obmedzená na suseda pri stole. V rodinnom kruhu sa podávali jedlá viedenskej kuchyne, no vo vysokom veku František Jozef I. často uprednostnil sucháre, ktoré na cisársky dvor dodávali okrem slávneho viedenského Demela aj z pekárne Gustava Wandlera na Štefánikovej ulici v Prešporke, spolu s orechovými a makovými rožkami. K zmluvným dodávateľom cisárskeho dvora patrili aj Július Mayer, za dobrotami jeho tradičnej cukrárne chodievajú Viedenchania dodnes počas návštevy Bratislavy. ■

Použité zdroje:

Hofburg Wien 2013: *Kaiserappartements, Sisi Museum, Silberkammer*
Eva Čobejová, *Časopis Týždeň, September 2016*: „František Jozef: Slováci vždy verní dynastií“.

Viac o slovenských osobnostiach, ktoré pôsobili vo Viedni, a ich vzťahoch k Habsburgovcom, ako aj o ich umeleckom a historickom prínose pre monarchiu sa môžete dozvedieť na náučnej prechádzke v sobotu 28. apríla. Sprevádza certifikovaná sprievodkyňa Jana Gregor-Rogler.

Ingrid Žalneva

NEVŠEDNÉ PRECÍTENIE KRISTOVHO UTRPENIA

Milan Sládek, slovenský mím, režisér, choreograf a pedagóg sa na pôde Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku predstavil v roku 2006. Keďže som vtedy nemala možnosť prísť na spolkový program, veľmi som uvítala pozvánku na predstavenie Krížová cesta v Kostole sv. Margity Antiochijскеj, ktoré sa konalo v čase predveľkonočného pôstu – 26. februára, teda len tri dni po tom, čo tento umelec svetového formátu oslávil nádherné životné jubileum – 80 rokov!

Interiér kostola vytváral dokonalé kulisy pre toto unikátne predstavenie, okrem vyvýšeného čierneho pódiu už nič viac nebolo treba dodávať. Najprv po točitom schodisku vystúpil do kazateľnice upevnenej na stene herec a recitátor **Štefan Bučko** – aká to náhoda, že ani nie týždeň pred tým účinkoval v našom spolku! Aj teraz svojím citlivým prednesom čítal postupne všetkých štrnásť zastavení, vypovedajúcich o posledných chvíľach Ježiša Krista. Predstavenie Krížovej cesty podfarbovala organová skladba Marcela Duprého.

Keď sa na pódiu zjavil Milan Sládek, mala som pocit, že celé osadenstvo kostola aspoň na chvíľu prestalo dýchať. S nalícenou tvárou, celý v čiernom, len s jedinou rekvizitou – dlhým, bielym plášťom sa pred nami vznášal ako anjel. Stačil nepatrný pohyb a plášť sa premenil na tógu Piláta Pontského, alebo si ho prehodil cez hlavu a razom pred nami stála Ježišova matka. Aj bez predchádzajúceho prečítania textu sme podľa pohybov celého tela, gestikulácie a výrazu tváre presne vedeli, kedy stelesňoval rímskeho vojaka a kedy Veroniku držiacu ručník. Predstavenie naberalo na grádoch, pohyby na intenzite, mímové oči boli raz vypúlené, inokedy sa stiahli do malých čiaročiek, Mária v jeho

Bolesť Ježišovej matky

podaní bola čoraz viac bolestnejšia a užialenejšia, Ježiš každým zastavením viac trpiaci. My, užasnutí diváci, zababušení do teplých zimníkov, sme hľadeli, ako Milan Sládek – bosý! – bravúrne pokračoval vo svojom umeleckom podaní Kristovho utrpenia – na pódiu, ale občas zbehol aj dolu tak blízko k nám, že by sme sa ho mohli dotknúť. Ale len sme sedeli ako prikovaní a ďalej sledovali to fascinujúce divadlo, pri ktorom ešte aj tiene spoluúčinkovali! Vysoko na stene kostola visel Kristus pribitý ku krížu, pod ním – na pomyselnom kríži – dokonával Milan Sládek a jeho postava s rozpaženými rukami sa ešte zjavila aj ako tieň na zadnej stene! V záverečnej figúre stvárňoval umelec chvíľu meravé telo zomrelého Ježiša, chvíľu bola z neho opäť Mária, skláňajúca sa

Ježiš padá pod ťarchou kríža

nad jeho mŕtvym telom, s výrazom matky, ktorej sa prihodilo to najhoršie – smrť vlastného dieťaťa. Akoby v tom momente pred nami ožila slávna Michelangelova Pieta...

Predstavenie zorganizovalo občianske združenie ARS EOS v rámci projektu Odkaz Albína Brunovského, rodáka zo Zohora. Milanovi Sládkovi sa za jeho úžasný výkon osobne poďakovala manželka aj dcéra tohto známeho maliara a ilustrátora. K poďakovaniu sme sa pridali aj my a vyjadrili sme tiež obdiv nad jeho fyzickou kondíciou a mladistvým elánom, ktoré úplne potláčali jeho vek. Milan Sládek, stále s nalícenou tvárou, pretože si zabudol vziať so sebou odličovadlo, sa ochotne so všetkými vyfotil a odpovedal aj na naše otázky. Samozrejme, že nás zaujímalo, či mu nebolo zima, keď hodinové predstavenie odohral bosý. Povedal, že sa vela pohybuje a chlad nevníma. No spomenul si na vystúpenie v košickom dome, kde boli len 3°C – keď stvárňoval scénu Ježišovej smrti, tak musel zdržovať dych, lebo pri dýchaní by vychádzala para a tá by pokazila vierohodnosť momentu.

Milan Sládek účinkuje s Krížovou cestou už osem rokov, takmer výlučne vždy v kostole a najradšej v predveľkonočnom čase, ktorého atmosféra predstavenie ešte umocňuje. Až budete mať niekedy príležitosť ho vidieť, tak si to určite nenechajte ujsť! ■

Milí čitatelia Pohľadov,

na nasledujúcich stránkach si môžete prečítať príspevky študentov Viedenskej univerzity. Niektorí z nich študujú aj slovenský jazyk na tunajšom Inštitúte slavistiky. Z histórie inštitútu vieme, že už 7. októbra 1775 v ňom zaviedli výučbu češtiny ako prvého živého jazyka popri nemčine. Prvým profesorom českého jazyka a literatúry sa stal Josef Valentin Zlobický z moravského Velehradu, ktorému okrem iného vdáčíme za vypracovanie návrhu na štúdium slovanských jazykov. Taktiež výučba slovenčiny má na Viedenskej univerzite pomerne dlhú tradíciu, keďže prvé pravidelné prednášky a kurzy siahajú až do roku 1932.

Vďaka Pohľadom vám naši študenti budú referovať nielen o svojich skúsenostiach, ale aj o pocitoch a výhľadoch do budúcnosti, umožnia vám nazrieť do sveta mladých ľudí a pokúsia sa podeliť s tým, aké snívajú sny, ako vyzerá skutočnosť a aké majú perspektívy. A tí najodvážnejší prídajú aj niečo z vlastnej tvorby! Študentskú stránku budeme dopíňať aj príspevkami od ďalších mladých ľudí, ktorí majú na Slovensku korene alebo iný špecifický vzťah ku krajine svojich predkov, ako aj od tých, ktorí prišli do Viedne študovať či pracovať.

Dúfame, že si z tohto nášho prvého projektu aj vy vyberiete niečo, čo vás zaujme.

Vaša Viera

VÝLET DO NITRY

Na železničnej stanici v Bratislave - dobrodružstvo sa môže začať!

V nedeľu 18. februára 2018 sa malá skupinka študentov slavistiky Viedenskej univerzity vybrala na výlet do Nitry. Všetci sme boli nadšení krásou mesta a tešili sme sa z pokoja, ktorý nás počas celého dňa sprevádzal. Na obed sme si chceli dať bryndzové halušky, ale našli sme iba jednu otvorenú reštauráciu, v ktorej tradičné slovenské jedlá nevaria. No aj tak sme boli hrdí na to, že sme zvládli objednať si obed po slovensky.

Prekvapilo nás, že v meste bolo len málo ľudí. Pýtali sme sa, kam sa všetci Nitrania a iní návštevníci mesta podeli, lebo počasie bolo ako stvorené na prechádzku. Naša sprievodkyňa, pani Vilma Kicová, nám vysvetlila, že sa premiestnili do nového nákupného centra Mlyny. Nám to samozrejme nevadilo, mohli sme si aspoň do detailu pozrieť – v duchu veľkomoravskej tradície – zrenované staré mesto a hrad. Na hrade sme dokonca na okamih mali možnosť vypočuť si omšu v poľskom jazyku, čo nás taktiež veľmi potešilo.

Pred odchodom z Nitry sme mali radosť z toho, že sme si dokázali kúpiť lístok na vlak s prestupom a aj počas jazdy vlakom sme sa

Výletníci pri soche pápeža Jána Pavla II. na Nitrianskom hrade

naučili ešte niekoľko nových slov a slovných spojení, ale tiež sme si zopakovali troška dejiny Slovenska a prepojili sme ich s legendami zo staršej slovenskej literatúry. Výlet do Nitry sa nám teda vydaril a určite ho niekedy opäť radi zopakujeme. ■

Viera Wambach

V posluchárni na slavistike

PO DIAĽNICI A BEZ MAPY CEZ ŽIVOT

Rýchlosť, intenzita, paralýza: pre mladú generáciu nie je vždy jednoduché zorientovať sa vo svete, kde sa otvárajú stále nové dvere a zároveň na ceste k nim narastá množstvo zábran – v neposlednom rade aj v sebe.

Smerovník k smerovníku

Už dávno nežijeme v časoch, keď určité vzdelanie vedie k určitému povolaniu – i keď, samozrejme, sú výnimky – , alebo keď určité vzdelanie vôbec garantuje profesionálny úspech. V mnohých zamestnaniach nežiadajú vyššie vzdelanie, stačí, keď vzdelanie nahradí dostatočná kvalifikácia z praxe. Niektoré akademické učebné programy sa už ku koncu štúdia ukazujú ako zastarané, a iné študijné odbory sú špičkové, no dostať sa na ne, na to treba okrem výborného prospechu ešte šťastie či kontakty. To, že čoraz viac ľudí má prístup k vyššiemu vzdelaniu, je zákonitý pokrok (či sa obráti naspäť pod aktuálnou rakúskou vládou, to je iný príbeh). Prítom ale konkurencia, ktorá vznikla v posledných rokoch, ako aj neistota pracovných miest, prispeli k tomu, že samé vzdelanie, môže byť akékoľvek, už nie je vstupenkou do pracovného života. Cesty k úspechu nie sú zaznamenané – každý si tú svoju musí nájsť. Dnešný profesionálny svet láka mnohotvárnosťou, dynamikou, sebarealizáciou, ale dostať sa k cieľu, nie je vždy jednoznačné.

Čoraz častejšie sa pracovná cesta začína vysokoškolským štúdiom, kde sú vo výhode tí, ktorí sledujú priamou cestou vlastné záujmy. Tí, ktorí majú veľa záujmov alebo sa u nich ešte jasne neprejavili, sa na začiatku štúdia môžu ocitnúť v situácii, ako keby im písal život Kafka sám. Milión otázok namiesto odpovedí, zafažujúca anonymita, panovačná vláda úradníkov. K tomu iste nepomôže, že prvé slová profesorov často pripomínajú vojenský stav: „Dámy a páni, vitajte. Pozrite sa, prosím, doľava. Teraz doprava. Všimnite si ľudí okolo seba. Polovica z nich o mesiac už medzi nami nebude.“

Kroky dôvery

Niektorí z tých, ktorým sa neukazuje zo začiatku jednoznačný smerovník, možno budú mať šťastie, čas ukáže, či sa ich rozhodnutie oplatlilo. Zvyknú si na okolie, objavujú v sebe záujmy a rozkvetnú ich talenty, ktoré mohli vyrásť len výzvou. Preletí čas. Prídu a odídu známosti, nazbierajú skúsenosti – dobré aj nepríjemné. Niektorí objavia budúcnosť nie v auditórii, ale v praxi či na cestách. Niektorí medzi stranami knihy, niektorí v debatach o tretej v noci. Niektorých intenzita predstavy všetkých možností stimuluje, niektorým popletie hlavu. Ocitnú sa ako herci bez skriptu uprostred neplánovanej improvizácie, no aj neskúsení herci vrastú do úlohy.

Vznikne dojem, že život, o ktorom sa učili, o ktorom počuli, niekto premieta zvýšenou rýchlosťou a nemožno stíhať časové sledy. Je to zanieteny, povznášajúci pocit, ktorý nesie v sebe elán i nervozitu odchodu na cestu. Možno, že život takto vnímali ľudia stovky rokov. No faktom je, že realita sa každou generáciou mení. Dnes sa obzrieme späť a niektorí v dvadsiatich piatich máme za sebou štúdium aj päť stáží, tri vzťahy, boli sme v Kambodži aj v Brazílii, s priateľmi sme okamžite v kontakte prostredníctvom satelitných spojení. Vznikol výraz „quarter life crisis“, pretože kríza, ktorá po množstve zážitkov necháva niektorých

vyčerpaných a bez vyhládok do budúcnosti okrem vyhládok na všedné pracovné dni až do osemdesiatich, sa prejavuje už omnoho skôr než v polovici života.

Iste nie sme prvá generácia konfrontovaná s neistotou a prekážkami. No toto je naša neistota. Je iná, nová, ktorá stále mení tvar, ale prítomnosť ostáva tá istá. Treba ju spoznať v tých mnohých tvaroch. Treba sa tešiť aj z malých víťazstiev. Netreba sa dať ňou poraziť a možno ani prekypať tým, čo dokážeme voči tejto výzve.

Netreba ani zatracovať situáciu, ani maľovať si ju naružovo, no často je najťažšie nájsť neutralitu, rovnováhu medzi týmito postojmi. Útechu možno nájsť vo výhlade, pred ktorým sme na začiatku tak žaslí. Je tu stále. Spočívajú v ňom nepríjemnosti, ale zároveň je úžasné, ako ďaleko napriek všetkému možno zájsť motiváciou, úsilím a s trochou šťastia. Ťažko povedať, čo svet čaká, ale výhľad môže byť aj krásny. ■

Karolina Heidinger a Angelika Vodvarka

Elli Burg

POÉZIA LÁSKY POESIE DER LIEBE

Pre Teba láska
žijem a som
pre Teba láska
spievam šanson.

Pre Teba žijem
a chcem aj byť
ľúbiť Ťa večne
splniť Ti sny.

Pre Teba láska
žijem si snom
snažím sa bývať
Ti dobrým priateľom.

Pre Teba láska
skrz Teba tiež
prúdi vo mne krása
sťa zelený les.

A ja v ňom kráčam
bez strachu hrdo
dávaš mi silu
prúdiš mi srdcom.

Pre Teba láska
chcem dlho žiť
a keď raz pôjdem
ostanem byť.

Moja láska je večná
nezomrie nikdy
vráti sa naspäť
bez strachu a krivdy

pretože žije
pretože je
úplne sama
pre Teba bdie.

Für Dich meine Liebe
lebe ich bin ich
für Dich meine Liebe
Liebeslied sing 'ich.

Für Dich zu leben
und weiter zu sein
Dich ewig lieben
erfüllen den Traum.

Für Dich meine Liebe
leb 'ich im Traum
ich mach 'mir Mühe
Dir ein guter Freund zu sein.

Für Dich meine Liebe
und durch Dich auch
fließt in mir Schönheit
wie grünlicher Wald.

Ich schreite in ihm
furchtlos und stolz
Du gibst mir die Kraft
dass mein Herz lacht.

Für Dich meine Liebe
will ich lang leben
und wenn ich mal weg muss
werd 'ich nicht sterben.

Ewig ist sie - die Liebe zu Dir
sie stirbt doch niemals
kehrt immer zurück
furchtlos und stark

denn sie lebt
denn sie ist
ganz allein
nur für Dich.

Aj obyčajné nápisy slúžia študentom slavistiky na rozširovanie slovej zásoby

Nikola Paula Šimkovičová

KDE OSLÁVIŤ ÚSPEŠNÚ ČI NEZVLÁDNUTÚ SKÚŠKU?

Na obede u Ulricha

Je nás veľa. Nevieť síce povedať, koľko presne, ale z vlastnej skúsenosti viem, že po slovensky hovoriacich študentov je vo Viedni naozaj neúrekom. Záleží ale takisto na danej univerzite. Napríklad na Lekárskej univerzite (Medizinische Universität) nájdete našich študentov oveľa menej ako na Viedenskej univerzite (Universität Wien), a čo sa týka Ekonomickej univerzity (Wirtschaftsuniversität), tak tam človek počuje slovenčinu, kam sa len otočí. Prvým zásadným pravidlom pravého slovenského študenta je, vziať na svojich študijných kolegov kritické meradlo – čiže: ohovoriť ich. Väčšina z nás, čo si myslí, bohužiaľ – no v niektorých prípadoch aj chvalobohu – vysloví nahlas. A keď náš kolega je zhodou náhod, aké sa vo Viedni stávajú často, slovenského pôvodu, skončí sa to buď nemilo, alebo v úsmevnejších prípadoch, čuduj sa svete, vznikne priateľstvo. Dokonca aj mne sa takto podarilo spoznať jednu Slovenku na internáte. V našom prípade som si pustila pusu na špacír, ale, našťastie, skončilo sa to priateľstvom. Kto už dlhší čas žije tu vo Viedni, vie, že sa veľmi nevypláca všetko navôkol komentovať s vedomím, že aj tak mi tu nikto nerozumie.

Študentský život pomimo študijných povinností je dosť pestrý. Každý z nás si po dlhej prednáške, namáhavej skúške alebo proste len tak, že je dnes streda, rád zájde so svojimi kolegami niekam na kávu alebo obed. So svojimi slovenskými a takisto českými kamarátmi sa veľmi rada stretávam v takých „fancy“ (ako sa tomu dnes hovorí, čo znamená šik, noblesný a rafinovaný) kaviarňach a reštauráciách, ktoré majú teraz veľký úspech medzi študentmi. Moderný dizajn, najmä industriálny štýl, je veľmi vyhľadávaný, a to nielen našou vekovou kategóriou. Poďme sa teda spolu pozrieť do top viedenských podnikov, kde aj my, slovenskí študenti, pred štúdiom, po ňom alebo namiesto neho radi trávim čas.

ULRICH Cafe, Restaurant a Bar, 7. Bezik

U Ulricha sa nikdy nedá nič pokaziť: výborné nápadité kreácie od vegetariánskych a vegánskych pokrmov cez šaláty, neuveriteľne lahodné polievky a mäsové špeciality až po sladké skvosty, až sa človeku odiaľ nechce odísť. Atmosféru dotvára súhra dreva, kovu a kameňa. Farebne chladný priestor rozžiaruje teplé žltkastooranžové svetlo. V lete sa tu zase zväzda boj o sedenie na letnej terase.

WU Campus, 2. Bezik

Samozrejme, že v závislosti od univerzity a jej lokácie v meste sa menia aj preferencie, čo sa týka obľúbenosti podnikov. No môžem povedať za väčšinu študentov, že WU Campus obľubuje asi naozaj každý. Od októbra 2013 sa totiž 2. viedenský okres pýši novými budovami Ekonomickej univerzity – WU Campus. Táto je momentálne asi tou naj„fancy“ univerzitou vo Viedni. Dokonca sa areál stal v posledných dvoch rokoch aj turisticky rušným miestom, keďže stále viac turistov (najmä z Ázie) si prichádza pozrieť predovšetkým hlavnú budovu s knižnicou, ktorú navrhla slávna, nedávno zosnulá architektka Zaha Hadidová. WU Campus je študentmi navštevovaný nielen s cieľom vzdelávať sa, ale takisto ako kulinárska chill-out-zóna. Nachádzajú sa tu moderné štýlové kaviarne ako Library Cafe, reštaurácie Das Campus a Nykke a takisto pár metrov od kampusu L'Osteria, ktoré nezávisle od ročného obdobia praskajú vo švíkoch pod návalom študentov. A ja ako študentka inej univerzity musím povedať, že

Už čoskoro sa bude dať sedieť aj vonku

Študentom sa páči moderný dizajn

tento kampus s mojimi českými a slovenskými kamarátmi veľmi rada a často navštevujem.

Charlie P's, 9. Bezik

Na rozdiel od študentov WU, ktorí väčšinu času trávia v okolí svojho kampusu, pre medikov je práve Charlie P's podnikom s veľkým P. Veď už od prvého dňa (ešte) šťastného prváka Lekárskej univerzity sa stáva miestom, kde sa oslavujú všetky zvládnuté aj nezvládnuté skúšky, semináre či cvičenia. Každý utorok v týždni je tzv. Medical Tuesday, keď si študenti medicíny po predložení študentského preukazu môžu dať zaslúžené pivo za 2,50 € a víny strik za 1,70 €. Až sa budete niektorý utorok večer viezť električkou po Währinger StraÙe, nemusíte sa viac čudovať, prečo je tento podnik s červenou fasádou taký preplnený a že sa až polovica osadenstva baví skôr na ulici než vo vnútri.

Okolie Technickej univerzity, 4. Bezik

V poslednom období spoznávam čoraz viac slovenských študentov študujúcich na Technickej univerzite. Podobne aj veľa mojich známych z Komenského školy sa orientuje týmto technickým smerom. Najpopulárnejším štúdiom medzi mojimi známymi na TU je bezpochyby architektúra. Takže ak každý z mojich priateľov doštuduje tento odbor a bude sa ním živiť, tak budem mať minimálne desiatich známych, ktorých by som mohla požiadať o architektonický návrh môjho domu či bytu! Technická univerzita je v 4. viedenskom okrese hneď v blízkosti Karlsplatzu. A práve tu sa nachádza momentálne jeden z najpopulárnejších vegánskych fastfoodov – Swing Kitchen, kam veľmi radi zavítavajú študenti z TU. Našťastie pre nás ostatných, ktorí študujeme o kúsok ďalej, si môžeme tieto neuveriteľne chutné veggie-kreácie vychutnávať aj v 7., 8. a odnedávna takisto v 9. viedenskom okrese. Opäť v industriálnom štýle zariadený podnik s výlučne swingovou hudbou v pozadí je hodný návštevy pre všetkých, ktorí sa neboja vynechať mäso zo svojho jedálneho lístka. Dúfam, že sa mi podarilo priblížiť naše študentské, či už kulinárske alebo dizajnové chuťky a že sa necháte inšpirovať k objavovaniu nových podnikov a ochutnávaniu ich špecialít, či už ste študent alebo nie. ■

POSEDENIE S KAPUSTNICOU

Predveľkonočné chill out-stretnutie – vo štvrtok 22. marca – sme pojali trochu netradične. Tak ako pri adventnom posedení rozvoniava punč v celom dome na Otto-Bauer-Gasse, tentoraz sa z našich spolkových priestorov šíri po chodbách vôňa kapustnice. Atmosféru blížiacej sa Veľkej noci priblížila už svojou prvou piesňou Zitka Bočincová, bola to ária Márie Magdalény z muzikálu Jesus Christ Superstar. Jej silný hlas odmenilo publikum potleskom aj pri ďalších skladbách aj ľudovkách. Nechýbala ani pieseň, ktorú obľubovala pani Vilma Zúbek – ani sa nám nechcelo veriť, že je to práve rok, čo nás navždy opustila... Pani Vilma by sa určite potešila, že tentoraz bolo v publiku veľa mladých ľudí, najmä študentov z Inštitútu slavistiky z Viedenskej univerzity. Ako povedal náš podpredseda Vlado Mlynár: „Vystúpenie mladých zo slavistiky bolo oživením programu nášho spolku. Priblížili nám príslovia a porekadlá z oblasti kuchyne – porovnali, či existujú podobné v nemčine ako v slovenčine, vysvetlili, ako a kde vlastne ktoré porekadlo vzniklo. Možno sme zasadili malé zrnko záujmu o slovenské spolkové záležitosti do budúcnosti...“

Vlado Mlynár mal na mysli milé vystúpenie, v ktorom nám študentky **Agnes Poitschek** a **Theresa Kalchhauser** predstavili rôzne frazeologizmy súvisiace s jedlom a hlavne s kapustou. Vedeli ste, že sa zvykne hovoriť: „Od kapusty chlap je hustý“ alebo „Bez zelja niet veselja“? Touto cestou by sme sa chceli poďakovať účinkujúcim i tým, ktorí ich prišli povzbudiť do hľadiska. Študentom sa páčilo

Študentky Agnes (vľavo) a Theresa nás pobavili frazeologizmami o jedle

Na stole nechýbali ani zafarbené vajčička - symbol Veľkej noci

naše bezprostredné prostredie – veď tak to je u nás zvykom, že aj besedy s profesionálnymi hercami či inými osobnosťami pokračujú neformálnym stretnutím a debatou pri poháriku vína (ten sme si tentoraz v rámci pôstu odpustili...)

Cilka ešte kapustnicu dochutila...

...a potom so Zuzkou nalievali plné misky

Zitka Bočincová nadchla publikum svojím spevom

Nedalo mi a doma som si otvorila knihu Rok v slovenskej ľudovej kuchyni od Kataríny Nádaskej, ktorá vlni navštívila náš spolok ako hosť Dada Nagya. Na strane 19 píše: „Naši predkovia poznali hodnotu kapusty a zaradili ju medzi svoje základné plodiny. Kapusta má veľkú prednosť – postrúhaná a naložená do sudov prechádza mliečnym kvasením, ktoré ju zakonzervuje tak, že sa uchová na celý rok. Z tejto kvasenej alebo kyslej (kvašnej) kapusty sa varila kapustnica s údeným mäsom a klobáskami, na väčšine slovenského územia typické vianočné jedlo, v pôstnej dobe so sušenými hubami alebo slivkami... Chýrnou pestovateľskou oblasťou kapusty bolo Záhorie (stupavské zelé).“

A práve stupavské zelé bolo aj hlavnou ingredienciou našej kapustnice. Pôstna ale nebola, lebo sme do nej okrem húb pridali klobásky aj údené. V dvoch veľkých hrncoch mi pomáhali variť **Cilka Kersch**, **Zuzka Rusnáková** a **Janči Rievaj**. Nielen s nimi, ale neskôr aj s ostatnými návštevníkmi podujatia sme potom viedli diskusiu o tom, kto ako zvykne variť kapustnicu – opäť sa potvrdilo, že iný kraj či iná rodina – iný recept! A či sa tá naša „spolková“ receptúra vydarila? Hádám áno, veď sa skonzumovalo vyše dvanásť litrov! Vďaka nabudúce pridte ochutnať aj vy! ■

Ingrid Žalneva

Do spolku zavítali milí hostia - študenti slavistiky so svojimi lektorkami

Ahoj, decká,

poznáte pesničku Anička maličká, poď si ku mne hopkať, kúpim ti čižmičky, čo ti budú klopkat? Čižmy musia mať v sebe niečo mimoriadne, čo myslíte? Aj ten rozprávkový kocúr nie a nie ich vyzuť, je v nich obutý v zime, v lete. No a kto by sa nepotešil, keby si aspoň na chvíľku mohol obuť také čarovné čižmy z rozprávky Hop, čižmičky – sto míľ.

V slovenskom meste Rožňava si obuvníci remeselníci presne pred 400 rokmi povedali, že čižmy si zaslúžia naozaj viac pozornosti. Oddelili sa od obuvníkov a založili si vlastný cech. Začali vyrábať čižmy od výmyslu sveta, zdobené ostrohami, strapcami, klopkajúce, pre paničky i jednoduché ženičky, i také vybíjané pre veľkých pánov, do práce aj na tancovanie. O dvesto rokov neskôr pracovalo v meste takmer päťdesiat čižmárskych majstrov a majstrierok – čižmárov. A tí si pri práci klopkali do rytmu a spievali pekné slovenské pesničky. Vďaka jarnému sniežku po snehuliakovi v záhrade zostala už len veľká mláka a mamičky vám už určite nachystali jarné topánočky. Tak si teraz naladíte slovenskú nôtu a pekne pri speve si vyčistíte vaše zimné čižmičky. Zaslúžia si to. A kto vie, možno sa zmenia na čarovné... Ale predtým, ako ich uložíte na letný spánok, na rozlúčku si v nich ešte raz veselo zatancujte a zadupkajte.

A ak máte chuť, nakreslite svoj čižmičkový tanec alebo aj rozprávkového kocúra v čižmách a pošlite do redakcie časopisu. Najkrajšie obrázky sladko odmeníme!

Nech sa vám na jar aj bez čižmičiek pekne vykračuje, vám želá

vaša Ela

Milí čitatelia,

do spolku SOVA dostávame veľa mailov, v ktorých sa rodičia zaujímajú o vyučovanie slovenčiny, ale ešte viac mailov prichádza s ponukou rôznych kuriózných tovarov na predaj, s otázkami na možnosti ubytovania alebo sprostredkovania práce. Takže je pre nás veľmi milé a povzbudivé, keď dostaneme mailovú správičku v takom znení, ako to napísala Magda Jalikop. Magda je povolaním učiteľka a mamička troch šikovných malých detičiek, ktoré pravidelne navštevujú naše podujatia:

Vianočná nálada, smiech a radosť sa dnes predpoludním niesli priestormi Školského spolku SOVA. Prišli sme na predvianočné divadelné predstavenie Lienka Kikilienka, kde šikovná bábkoherečka Kristínka Letková z divadla MAKILE Bratislava svojím umením rozosmiala deti aj dospelých. Priznám sa, že som si až slzy od smiechu utierala. Bolo skvelé na chvíľu zabudnúť, že som dospelá, a baviť sa na vtipnom príbehu lienčky, ktorá robila veľké prípravy na Vianoce, snažila sa byť dobrá a s pomocou detí zdobila stromček. Do interaktívneho divadielka sa zapojili skoro všetky deti. Naším sa najviac páčilo, keď pomáhali Lienke Kikilienke vyliečiť chorú veвериčku. Za odmenu zavesili na stromček vianočnú guľu.

my, dospeláci, zabudli na čas pri spoločných rozhovoroch. Nakoniec nás všetkých rozosmiala moja najmladšia dcérka Sahana, veľmi učennivá malá osôbka, ktorá už veľmi dobre vie, čo sa patrí – napríklad, že treba po skončení predstavenia odpratať stoličky a urobiť poriadok. Mali by ste ju vidieť, ako odnáša do kancelárie stoličku, takmer väčšiu ako je ona sama.

Spolu sme sa zabavili, spolu sme upratili a spoločne ďakujeme za príjemne strávený predvianočný čas!

Stále viac žiakov a žiačok v Rakúsku sa učí po slovensky

Dobré správy na úvod nového roka: v aktuálnom školskom roku 2017/18 sa vo Viedni a Dolnom Rakúsku zaujíma viac žiakov a žiačok o vyučovanie slovenčiny ako cudzieho jazyka ako v minulom roku. Prispievajú k tomu okrem veľkého nasadenia a snaženia slovenských učiteliek aj inovatívne vyučovacie metódy ako napríklad Slowakisch integrativ.

Tento pozitívny vývoj sa dá vysvetliť na jednej strane obrovskou angažovanosťou učiteliek slovenčiny, ktoré sprostredkujú deťom slovenčinu s veľkou radosťou. Okrem toho sú deti nadšené pre slovenčinu aj vďaka výletom na Slovensko a možnostiam aktívne sa zúčastňovať na spoločných podujatiach s partnerskými slovenskými školami.

Na druhej strane sa na viacerých školách stále rozširuje vyučovanie slovenčiny integrovanou formou. V tejto integrovanej vyučovacej metóde sa slovenčina ako jazyk susedného štátu ponúka v jednoduchšej forme ako druhý pracovný jazyk pri vyučovaní rôznych predmetov. Spoločne s odbornou rakúskou učiteľkou pôsobí v triede aj slovenská učiteľka, ktorá vnáša do všeobecnej komunikácie prvky slovenčiny. Zapája sa do jednotlivých tém hodín tým, že prekladá a vysvetľuje najdôležitejšie slová, výrazy, frázy. Tieto sa potom upevňujú prostredníctvom cvičení a hier, ústne i písomne.

Najviac malých nadšencov slovenčiny je na ľudových školách v Hohenau, Bruck an der Leitha a v Hainburgu. V okresoch Gänserndorf a Bruck/Leitha sa vyučuje slovenčina už na 28 školách.

Vyučovanie slovenčiny v škôlkach

Prostredníctvom spolupráce na projekte „Bildungskooperation in der Grenzregion SK – AT“ sa detičky v mnohých dedinách v pohraničí dostávajú do prvého kontaktu so slovenčinou už v predškolskom veku. Tým je zabezpečené kontinuálne vyučovanie slovenčiny ako susedského jazyka od škôlky, cez ľudové školy a na mnohých miestach aj na strednej škole.

V decembri priletela do spolku Lienka Kikilienka

Po predstavení nás čakalo malé občerstvenie, deti vyfarbovali obrázky s vianočnými stromčekmi, zdobili a chutnali medovníčky. Keď ich to prestalo baviť, tak sa ako vždy po slovenčine jašili a naháňali po priestoroch spolku, kým sme

Veľké sústredenie pri zdobení medovníčkov

Učiteľka Cilka so svojimi žiakmi - veľkonočnými zajkami

Práve v regiónoch, kde býva veľa detí, pre ktoré je slovenčina materinským jazykom, ponúka táto integrovaná metóda vynikajúcu možnosť, aby sa deti vzájomne učili jedno od druhého. Pre všetky deti táto mnohojazyčnosť ponúka veľké rozšírenie horizontu, ktoré zažívajú v každodennom vyučovacom procese.

Integrované po slovensky aj v spolku SOVA

Integrované – je mottom aj na sobotňajších vyučovacích hodinách v spolku SOVA. Slovenskí i rakúski rodičia na vyučovanie slovenčiny prihlasujú deti v rôznom veku, rôzne sociálne vyspelé, s rôznym stupňom vývoja reči všeobecne a s rôznou úrovňou ovládania slovenčiny. Niektoré deti navyše zápasia aj s problémom

výslovnosti. Naše pani učiteľky v spolku SOVA tak musia bojovať s rôznymi problémami a sklbiť počas vyučovania v takýchto nehomogénnych skupinách všetky možné metódy a aktivity, zapracovať do vyučovania aj logopedické cvičenia či primeraný preklad z nemčiny do slovenčiny. Napriek tomu dokážu vytvoriť zaujímavé a pre všetky deti príťažlivé a zábavné vyučovacie hodiny. To neznamená len šibnúť čarovným prúťikom. To si vyžaduje veľa hodín premýšľania, kreativity, radosť z práce s deťmi a plné nasadenie v praxi. Že sa im to výborne darí, o tom svedčí vysoká návštevnosť na sobotňajších vyučovacích hodinách. Už niekoľko rokov sú všetky štyri vyučovacie skupiny detí od predškolského veku až po gymnazistov dobre obsadené a hodiny slovenčiny pravidelne navštevované. Na vyučovanie sa každý semester prihlási takmer 50 detí vo veku tri až šestnásť rokov. To je pre náš malý školský spolk Slovákov vo Viedni naozaj veľký úspech.

V Rakúsku nie je zvykom oslavovať Deň učiteľov. Slováci si ale radi udržiajú dobré zvyky a tradície a aj Deň učiteľov má stále svoje miesto v kalendári. Naši žiačikovia v spolku SOVA si svoje pani učiteľky v Deň učiteľov, ktorý pripadá na 28. marca, uctili symbolickou malou kytičkou kvetov. Veľké poďakovanie za vašu prácu, milé naše pani učiteľky: Cecilia Kersch, Linda Erbek, Claudia Hovaňáková, Táňa Kaya-Dzijáková.

Prečo mám rád slovenčinu – prečo mám rád Slovensko

*Slovenčina naša, kto ti dal toľko nežných krás,
že vždy ako potôčik zažblnkáš v nás?
Slovenčina najdrahšia, ty si poklad náš.
To preto, že mamkino srdce v sebe máš.*

Túto báseň Štefana Moravčíka zhudobnil Milan Novák a od roku 1994 sa každoročne spieva na úvod slávnostného vyhodnotenia súťaže Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád

Slovensko. Celoštátnu slovenskú súťaž s medzinárodnou účasťou vyhlasujú Ministerstvo kultúry a Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, Vydavateľstvo Matica Slovenskej, Vydavateľstvo Mladé letá, Spolok slovenských spisovateľov, Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Jazykovedný ústav Ludovíta Štúra Slovenskej akadémie vied a Štátny pedagogický ústav. Naša pani učiteľka Claudia Hovaňáková prihlásila tento rok do 26. ročníka súťaže aj svojich žiakov, ktorí navštevujú sobotňajšie hodiny slovenčiny. Vety, ktoré napísali nie úplne gramaticky bezchybne, ich pani učiteľka rada opravila. Ale ich citový náboj určite netreba vylepšiť. Prečítajte si ich krásne vyznania Slovensku a slovenčine....

Lea-Maria Wuthe, 10 rokov, žiačka AHS:

Moje prvé slová boli po slovensky.

Moja prvá zahraničná cesta viedla na Slovensko, keď som mala dva týždne.

Moja mama je Slovenka.

Moji bratia sú Slováci.

A ja som tiež Slovenka, hoci som sa narodila vo Viedni.

So svojou mamou sa rozprávam len po slovensky. Často sa nám stáva, že nás ľudia v metre oslovia a pýtajú sa: „Akým jazykom hovoríte? Je ako melódia piesne, tak dobre sa počúva.“ Vtedy sa vždy poteším a som hrdá na to, že hovorím po slovensky.

Viem, že slovenčina je veľmi ťažký jazyk. Môj otec, ktorý je Rakúšan, má ešte stále problém hovoriť plynule po slovensky a všetkému rozumieť. S ním musím hovoriť po nemecky, ale raz ho začnem určite učiť aj po slovensky.

Rada trávim letné a veľkonočné prázdniny na Slovensku. Vtedy navštevujeme hrady, zámky a jaskyne, túlame sa tatranskou prírodou a raz sme boli dokonca aj na vyučovaní v slovenskej škole. Tieto výlety organizuje náš spolok SOVA.

Na Slovensku sa mi veľmi páčia kroje, ľudové piesne a tance. Sama tancujem vo folklórnom súbore Rozmarín. Po mojej mame som zdedila kojšovský kraj, ktorý jej šli dedinské tety. Dokonca som v ňom tancovala na mnohých folklórnych festivaloch. Tam som videla, koľko rôznych krojov existuje. Majú krásne výšivky, skladané sukničky, zásterky a veľmi veľa farieb. Rada sa pozerám na vzory iných krojov a potom si ich kreslím.

Nedávno sme navštívili Čičmany a podobné vzory boli na drevených domčekoch. Úžasné! Stále sa teším, keď som u mojich starých rodičov. Rozprávajú mi, ako sa kedysi žilo na Slovensku, ideme na výlety a vždy sa zoznámim s novými deťmi. Všetci sú radi, že hovorím tak dobre po slovensky.

Ešte sa musím veľa učiť, najmä gramatiku a pravopis, ale to určite zvládnem. O pár rokov

Toto bolo veľké mňam!

by som rada študovala na Slovensku a ešte lepšie spoznávala túto peknú krajinu a ľudí. Viem, že je pre mňa veľkým bohatstvom a šťastím, že hovorím týmto krásnym jazykom.

Mathias Kleiner, 15 rokov, AHS:

Slovensko mám rád, pretože je to veľmi krásna krajina, má veľa krásnych miest, hradov, ako Nitriansky hrad alebo Oravský hrad, prekrásnu prírodu a veľa lesov a nádherné hory. Veľmi ma očarili Vysoké Tatry a tiež Demänovská ľadová jaskyňa. Páči sa mi aj slovenská kultúra, slovenské ľudové piesne a ľudové kroje. Mám rád tradičnú slovenskú kuchyňu, hlavne bryndzové halušky.

Vianoce trávim každý rok na Slovensku, pretože milujem atmosféru Vianoc na Slovensku, vianočnú večeru s kaprom a polnočnú omšu, kde spievame slovenské vianočné piesne.

Takisto si na Slovensku užijem Veľkonočný pondelok, pretože sa mi páči oblievačka a šibačka dievčat.

Slovenčinu mám rád, lebo mám rodinu na Slovensku, cestujem často na Slovensko a môžem komunikovať s mojou babkou a celou rodinou po slovensky. Z toho dôvodu je pre mňa slovenský jazyk veľmi dôležitý a snažím sa ho naučiť.

Paul-Andreas Wuthe, 16 rokov, AHS:

Už od mala som bol fascinovaný tým, akí veselí sú Slováci. Stále rád spomínam na návštevy u starých rodičov alebo u prababky a pradedka. Stretla sa tam celá naša veľká rodina, každý sa smial a bolo nám stále veľmi veselo. Pradedko hral na ústnej harmonike a ostatní spievali veselé ľudové pesničky a tancovali.

Absolútny highlight som zažil minulý rok na rodinnej oslave na jeseň. Hoci nám cesta trvala viac ako päť hodín autom – ja žijem totiž so svojou rodinou vo Viedni – veľmi sa to oplátilo. Oslavovali sme tri dni od rána do večera, spievali, tancovali, rozprávali sme sa a spoznal som aj prabratrancov a prasesternice, s ktorými sa nevidáme často, a so staršími som diskutoval o slovenskej politike a slovenských dejinách. Na slovenskom národe sa mi páči, aký je patriotický a silný. Všetci vieme, že Slováci to

posledných 100 rokov nemali ľahké. Začalo sa to monarchiou a končilo komunizmom. Aj počas týchto ťažkých rokov držali Slováci spolu až do konca.

Milujem slovenskú hymnu. Nielen jej text, ale aj energiou nabitú hudbu, ktorá veľmi dobre vystihuje slovenský národ. Mám ju ako zvonenie na mojom mobile. Každé zvonenie mi pripomína, že aj ja som hrdý Slovák.

Maškarný fašiangový bál

Posledná januárová nedeľa (28. 1. 2018) sa niesla v znamení kostýmov, veselého programu a nekonečného množstva výborných fašiangových sladkostí, čakajúcich na decká, ktoré si prišli zatancovať a zaskákať na každoročnú soviacku fašiangovú zábavu. Celá sála spolku bola plná princezien, pretekárov, netopierov, anjelov a ich rodičov a starých rodičov. Vystupovalo divadlo Žihadlo a klaun Pepele sa s deťmi hral rôzne hry, rozprával veselé príbehy a vtipy, hral na gitare a spieval, a deti ho sprevádzali hrkálkami či točili hula-hup. Po skončení hlavného programu sa ale nikomu nechcelo ísť domov, a tak sa deti ešte zahráli stop-tanec a potom s veľkou dúhovou plachtou. Veľmi by sme sa chceli poďakovať mamičke Mirke Mitasovej za prinesené vlastnoručne upečené, výborné medvedíkovské koláčiky i farebné lízanky.

Šašo Maroš

Napriek veľkej zime, mrazu a snehu, akými nás Perinbaba ešte vo februári obdarila, sa k nám, aj keď horko-ťažko, dovalil šašo Maroš. Prišiel zmrznutý s červenými lícami, ale s úplne vynikajúcou náladou a vôbec sa nesťažoval, že cestou skoro zamrzol. Dokonca mal ešte aj chuť sa s nami hrať, vystrájať a robiť nezmysly.

O zbojníckej dcére

S prvou marcovou nedeľou, keď už aj sniežko vykuklo, do spolkových priestorov zavítala Ronja, zbojnícka dcéra. Nádherný príbeh od autorky – pre mňa – najkrajších detských príbehov Astrid Lindgrenovej. Ten o Ronje je o priateľstve, odvahe a dobrodružstve a predstavilo sa s ním divadlo EDU DRAMA.

Deti boli nadšené. Každý sa mohol stať súčasťou rozprávky, každý chcel byť aspoň na chvíľu

Šašo Maroš

taký odvážny a hrdinský. Ronja deťom ukázala, ako si postaviť bunker, ako prežiť v lese v každom ročnom období, s akými nebezpečenstvami sa môžu stretnúť, ale vysvetlila aj, ako sa žije v jaskyni a strieľa lukom. Potom si s nimi aj niečo tajné a dôležité suškala, ale to sme my dospelí nepočuli. Samozrejme, že po skončení divadelného predstavenia sa všetky deti lepili na hlavných hrdinov príbehu a chceli si s nimi urobiť fotku.

Po divadle čakala deti ešte jedna zábavná aktivita – tvorivá maliarska dielňa. Výtvarníčka Oľga Pašteková dala možnosť každému malému umelcovi, aby použil svoju spontánnu fantáziu, tvorivosť a hravosť, a tak si vytvoril svoje vlastné umelecké dielko. A potom už na všetkých čakali prestreté dobroty, medzi ktorými sa vynímala krásna, veľká a chutná čokoládová torta od Mirky Mitasovej, na ktorú sa vrhli nielen deti, ale aj všetci prítomní dospelí. ■

*Na detskej stránke spolupracovali:
Elena Mandik, Tatiana Kaya-Dzijáková,
Marika Grethe Gulicová a Lubomíra Wimmer*

So zbojníckou dcérou sa chcel každý odfotiť!

Nikola Paula Šimkovičová

NEBEZPEČNE ZÁBAVNÝ INTELIGENT
JURAJ ŠOKO TABAČEK

Nebezpečne zábavný inteligent, ktorého zbraňou je hra so slovami – približne tak by som charakterizovala Šoka Tabačka, slovenského herca, zabávača a moderátora zo Žiliny. V pondelok 5. marca sme mali tú česť pozrieť si jeho stand-upové vystúpenie, ktoré nám ponúkol Rakúsko-slovenský kultúrny spolok v rámci marcového programu.

Fotografie: Ingrid Žalneva

Selfičkam s obľúbeným zabávačom nebolo konca

Zhrnula by som to asi takto: kto neprišiel, môže veľmi ľutovať! Veľkú klubovňu v Komenský Schule na Sebastianplatzi som plňšiu ešte asi nevidela. Na Šoka sa totižto prišlo pozrieť vyše 120 ľudí! Pol hodinu pred začiatkom vystúpenia bolo viac ako tri štvrtiny miest obsadených, pred barom sa tvorili rady a miestnosť bola ponorená do neutíchajúcej vravy prítomných. V momente, keď Šoko vystúpil na pódium, začala sa hodina priam až neutíchajúceho smiechu prerušovaného búrlivým potleskom publika. V úvode divákovi vysvetlil základné pravidlá stand-upu: smiať sa, keď sa vtip podaril, v opačnom prípade tleskať. No napriek tomu si obecenstvo vytvorilo vlastné pravidlá a obdarilo Šoka potleskom zakaždým, keď miera zábavnosti presiahla mieru únosnosti, v preklade: keď sa už človek nevedel od smiechu ani nadýchnuť.

V čom spočíva Šokov úspech? Odvážila by som sa tvrdiť, že to je súhra satiry a cynizmu zaobalená do šušlavého prevedenia pripomínajúceho obyčajného, skromného človeka, no zároveň veľmi inteligentného. Nesmierne rád experimentuje s foneticky príbuznými slovami, je obzvlášť spontánny a dokáže veľmi dobre improvizovať, čo napokon dokázal aj nám, keď pohotovo oslovil meškajúcich divákov. V čom ma tento stand-up nesmierne prekvapil, bol akýsi Šokov odkaz, ktorý vo mne po vystúpení rezonoval. Satirický pohľad na spoločenský systém je veľmi dôležitý na to, aby si človek uvedomil, že treba upozorňovať na jeho nedostatky, že treba veci meniť a takisto konať. Dovolím si tvrdiť, že Šokov cieľ nebol len obecenstvo pobaviť svojím humorom, mimikou a gestikuláciou, ale takisto zasiať semienko uvedomenia, najmä blokom, v ktorom sa dotkol témy nášho vzťahu k prírode.

Musím sa priznať, že tento stand-up bol pre mňa úplne prvým, aký som v živote navštívila, a veľmi rada konštatujem, že si ďalšie takéto vystúpenie – obzvlášť od Šoka, určite nenechám ujsť. ■

Šokove premeny...

Nadšené ovácie na záver predstavenia

Ingrid Žalneva

Na začiatku nového roka si obvykle dávame rôzne predsavzatia, zamýšľame sa nad tým, akým smerom by sme sa v tomto novom období chceli uberať, čoho by sme sa chceli vyvarovať. Prajeme si pritom veľa zdravia a málo stresu. Ale ako sa zastaviť, ako vdýchnuť novú energiu?

Kedže sa podobnými otázkami zaoberám hádam každý z nás, rozhodli sme sa využiť ponuku **Henriety Pieler**, ktorá praktizuje liečiteľskú metódu prana vita, a v rámci chill out podujatí sme 1. februára zorganizovali meditačné stretnutie, ktoré bolo zamerané aj na tieto témy.

V úvode nášho meditačného stretnutia ste povedali, že sa zaoberáte metódou „prana vita“. Mohli by ste nám tento pojem opísať po slovensky?

Prana je v sanskrite energia, vita zas energia po latinsky, obe znamenajú to isté – životnú energiu. Prana vita možno tiež priblížiť slovenským pojmom: liečenie energiou. Táto metóda slúži na udržanie zdravia, podporuje a urýchľuje telesné a psychické ozdravovacie procesy. Slúži na lepšie zdlávanie stresu. Posilňuje životnú radosť a telesnú pohodu. Vychádza z dochovaných poznatkov indickej a čínskej tradície, ale je doplnená poznatkami modernej vedy, a tak uspôsobená potrebám dnešnej doby. Človek sa tu vníma ako celok tela, energie a ducha.

Počas večera sa debatovalo a meditovalo v kruhu

Foto: Ingrid Žalneva

NAJDÔLEŽITEJŠIE JE UROBIŤ SI ČAS PRE SEBA

Čo vás privedlo k tomu, že ste sa začali zaoberať energetikou ľudského tela? Potrebovali ste na svoju ďalšiu činnosť nejaké špeciálne štúdium?

Táto téma sa mi celkom nenápadne vplietla do cesty. Podvedome bola stále prítomná, len sa musela prebudiť. A tak som si našla cestu, ako sa zdokonaľiť, poučiť a naučiť – ako využiť to, čo je v nás, na prospech harmónie ľudstva. Absolvovala som Internationales Prana Vita Schule vo Viedni. Zvedavosť a skúsenosti ma posúvajú k rôznym kurzom a seminárom, kde si svoje vedomosti dopĺňam a zároveň zbieram svoje pracovné nástroje, ako sú esenciálne oleje, liečiace kamene, ušné i telové sviečky či výkladové karty.

Na stretnutie ste si doniesli kufřík s takmer 80 malými fľaštičkami a príjemnou vôňou ste naplnili aj našu spoločnú miestnosť...

Prírodné esencie ma sprevádzajú takpovediac dňom i nocou – popri mojom povolani a hlavne v osobnom živote. Esenciálne oleje sa získavajú z rôznych častí rastlín, stromov, kôry, semien, miazgy. Obsahujú bioaktívne organické látky, ktoré pôsobia na fyziologické funkcie človeka, ale aj na emócie. Vedia nám napríklad zmeniť náladu, pomôcť tráveniu, upokojiť myseľ či zregulovať bolesť. Využitie týchto „skvapalnených, koncentrovaných rastlín vo fľaštičke“ je veľmi široké. Klientom rada odporúčam, aby používali jednu zmes (jedľa srienista, borovica, archangelika, smrek, cédrové drevo, borievka, ylang ylang), ktorá prináša rovnováhu a emočnú stabilitu. Pomáha brať realitu z pozitívneho hľadiska.

Súčasťou večera bola aj meditácia. Ako sa môže človek najlepšie pripraviť na meditovanie? Je vôbec možné, aby sa dnešný uponáhľaný človek dokázal odpútať od stresu?

Najlepšie je asi nepripravovať sa. Prosťte vypnúť telefón a vyskúšať myslieť čo najmenej, resp. vôbec. Samozrejme, že odpútať sa od stresu je možné. Treba si uvedomiť, čo je pre mňa dôležité. A jednoducho si urobiť čas pre seba. Emočne vyrovnaný človek dokáže lepšie odolávať nástrahám denného kolobehu, a tým si udržiavať psychické i fyzické zdravie, čím si zvýši kvalitu života, vzťahov aj výkonov v práci.

Aké boli ohlasy prítomných na túto meditáciu? Nazdávate sa, že splnila ich očakávania?

Vzhľadom na to, že sme v spolku zotrvali takmer do pol jedenástej, myslím si, že ohlasy boli pozitívne. Prítomní účastníci prejavili záujem o túto tému, moje služby i ďalšie podobné podujatia. Verím, že si každý z tohto stretnutia čo-to pre seba odniesol.

V rámci vašej činnosti ponúkate aj energetickú masáž. Ako sa odlišuje od bežnej masáže?

Rozdiel je v technike. Energetická masáž alebo energetická práca s telom (Essential Touch) je veľmi príjemná a účinná technika, pri ktorej sa systematicky prepracováva telo podľa priebehu meridiánov, cielene sa pôsobí jemným tlakom rúk a ich prikladaním na pohybový aparát, svalový systém, hlavu či nohy. Masáž priaznivo ovplyvňuje lymfatický a nervový systém. Táto technika vníma človeka ako celok tela, duše i myseľ. Essential Touch sa ladí individuálne na klienta, na jeho momentálne rozpoloženie, ale i na jeho „batôžtek“ životných skúseností, zážitkov – všetko to, čo nás vytvára a ovplyvňuje. Nanášanie esenciálnych olejov v rámci energetickej masáže umožňuje zmierňovať fyziologické a emocionálne symptómy už pri jedinom sedení. Vône pôsobia na emočné centrum mozgu – na limbický systém – ktoré ovláda naše pocity. Konkrétne terapeutické esenciálne oleje možno použiť na podporu liečby zdravotných problémov, na obnovenie harmónie mysle a tela, ktorá je nevyhnutná pre optimálne zdravie a dobrú vitalitu. Skrátka je to balzam na dušu človeka aj ako celku jeho tela, duše aj mysle.

Čo by ste na záver chceli odkázať tým, čo sa meditačného stretnutia nezúčastnili?

Všetkým by som rada odkázala, zastavte sa, obzrite a zhlboka nadýchnite. Vychutnávajte si každý okamih. Venujte svoju pozornosť sebe i svojmu okoliu. A možno by som pridala malý návod, ako mať čas: jednoducho si ho urobte, vezmite si ho! Dajte si do svojho kalendára termín sami pre seba! Mať čas, znamená si ten čas urobiť. Viac informácií na: www.manecor.at

Foto: Emmanuelle Wood

Henrieta Pieler s kufříkom plným vôní

Vynikajúca hudba Laca Košinára so speváčkou Petrou po roku opäť roztancovala veselú spoločnosť počas fašiangového utorka, ktorý v tomto roku pripadol na 13. februára. Veľmi žiadaným repertoárom boli ako obvykle slovenské ľudové piesne, počas ktorých sme to poriadne roztočili. Prijemným osviežením boli aj novšie piesne v štýle disco. Vo víre tanca sa zvrátili nápadité masky tanečnice flamenco, rockové hviezdy i záhradníčky...

Text a fotografie: Ingrid Fux

PLAVBA LOŽOU

Skvelý relax
pre dospelých
a zábava pre deti

PO DUNAJI

Prečo nezačať hneď otváracou plavbou sezóny?

Sezónu štartujeme už 1. mája plavbou rýchloloďou z Viedne do Bratislavy. Plavba z centra Viedne cez plavebné komory vo Freudenu trvá 95 minút. Možnosť, ako stráviť deň v Bratislave, je viacero – prechádzka historickým centrom mesta, návšteva pamiatok, múzeí alebo posedenie s priateľmi – rozhodnutie je len na vás.

Lákajú vás skôr plavby vyhlídkovými loďami?

Najobľúbenejšia z nich vedie z Bratislavy do Devína a umožňuje vám vychutnať si pohľad na mesto či hrad Devín z úplne inej perspektívy. Po zakotvení v Devíne nasleduje dvojhodinová prestávka, ktorú môžete využiť na prehliadku hradu alebo návštevu reštaurácií. Všetci, čo radi bicyklujú, môžu na loď nastúpiť aj s bicyklom a na spätnú cestu z Devína využiť tunajšiu cyklotrasu.

Ak už premýšľate, aký výlet na čerstvom vzduchu by ste podnikli, máme pre vás skvelý tip – plavba loďou po Dunaji. Vybrať si môžete hneď z niekoľkých možností plavieb a pokojne ich za jednu sezónu stihnete vyskúšať aj všetky.

Skvelou alternatívou počas víkendov je plavba z Bratislavy do Čilistova, kde nájdete aj areál X-bionic sphere, miesto na šport a oddych. Plavba trvá 75 minút a v cene lístka máte zľavu 20 % na vstup do areálu Aquatic Sphere. V tomto areáli môžete stráviť celý deň a domov sa opäť pohodlne dostanete loďou.

Najkratšou, no nie menej zaujímavou plavbou je bratislavský okruh – panoramatická plavba popod bratislavské mosty s nezvyčajnými pohľadmi na mesto z paluby vyhlídkovej lode.

Chcete sa vybrať ešte ďalej?

Do ponuky tohtoročnej sezóny sme pridali nové mimoriadne plavby do Melku a Spitzu, ktoré obohatili už aj tak veľmi zaujímavý zoznam destinácií, ako sú Krems, Budapešť, Vyšehrad, Štúrovo, Ostrihom, Tulln a Gabčíkovo.

TAK SI VYBERTE A POĎTE SA S NAMI PLAVIŤ!

Slovenská plavba a prístavy – lodná osobná doprava, a. s., ako hlavný prevádzkovateľ lodnej osobnej dopravy na rieke Dunaj zabezpečuje pre vás širokú ponuku vyhlídkových plavieb, prepravu osôb na pravidelných a mimoriadnych linkách, ako aj eventy a plavby na objednávku v Bratislave a okolí.

www.lod.sk

Zuzana Ondrisová

Už po druhý raz sa 20. januára 2018 stretli susedia, Slováci a Rakúšania z pohraničných rakúskych obcí na Rakúsko-slovenskom plese susedov.

Tento rok sa na plese zúčastnili nielen susedia z Wolfsthalu, Bergu a Hainburgu, ale pridali sa aj ďalší z Marcheggu, Kittsee, Potzneusiedl, dokonca až Viedne a Salzburgu. Večer pred siedmou zaplnilo noblesne pripravené priestory bratislavského Dancehausu takmer 140 hostí.

2. Österreichisch-Slowakischer Nachbarschaftsball

20. 1. 2018

Veselá spomienka z fotoboxu FunFace

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ PLES SUSEDOV

Tradičným valčíkom ples otvoril najstarší tanečný klub v Bratislave, Interklub, ktorý v tomto roku už sedemnásťkrát otváral aj známy Ples v Opere v historickej budove SND v Bratislave.

Po ňom privítali hostí moderátori Slávka Halčáková a Roland Geldner, obaja obyvateľia obce Wolfsthal. Hneď úvodnými slovami zdôraznili hlavnú myšlienku plesu – spájať ľudí pri spoločnej zábave, navzájom sa lepšie spoznať a v neposlednom rade tiež podporiť lokálne firmy. V pohraničných obciach žije mnoho ľudí, ktorí sa aktívne podieľajú na spoločenských a kultúrnych podujatiach, a tento ples prispieva k ich vzájomnému spoznávaniu. V príjemnej atmosfére, keď sa ľudia srdečne baví a rozprávajú, často vznikajú nielen nové priateľstvá, ale aj zaujímavé projekty, aktivity a obchodné partnerstvá. Autorkou tejto myšlienky a hlavnou organizátorkou plesu je Zuzana Ondrisová, členka obecnej rady v obci Wolfsthal.

Hostom sa okrem moderátorov prihovril aj starosta obce Wolfsthal, poslanec Dolnorakúskeho krajinského parlamentu Gerhard Schödinger a novozvolený župan Bratislavského kraja Juraj Droba.

Pozvánku na ples prijali aj poslanci obecných zastupiteľstiev obcí Wolfsthal, Hainburg a Marchegg a aj Vladimír Mlynár, predseda Slovenského školského spolku SOVA vo Viedni. Prítomní boli aj zástupcovia médií, TASR, Denika N a Niederösterreichische Nachrichten.

Zuzana Ondrisová poďakovala všetkým sponzorom a spoluorganizátorom plesu. Následne tanečníci Interklubu „prevzali vládu nad parketom“ a otvorili prvé tanečné kolo choreografiou „Great Gatsby“.

Hostia si po úvodnom kole pochutili na delikátnej večeri a pokračovali v zábave, o ktorú sa v tento večer starala kapela Otto Kollmann Band spolu s dídžejom.

Netradičným doplnkom večerného programu v hlavnej sále bol fotokútik FunFace umiestnený vo foyer, kde si hostia mohli vybrať z nekonečného množstva rekvizít a dať sa s nimi vyfotografovať. „Najvydarenejšiu“ fotografiu, ktorú im obsluha vytlačila, si zobrali ako „suvénir“ a krásnu spomienku na príjemnú zábavu.

Skvelú atmosféru pred desiatou hodinou večer vytvoril folklórny súbor Devín, ktorý nielenže predviedol skvelú hudbu a tance, ale tanečníci zapojili aj hostí a naučili ich jednoduché

a typické tanečné kroky, tzv. „dupáky“. Hudba sa zrýchľovala a náročnosť stúpala, a tak sa hostia po tomto tanečnom výkone išli občerstviť. Pripravené boli teplé aj studené bufety, ovocie, chutné dezerty, domáce štrúdle a nechýbalo ani lokálne víno od rodiny Pelzmann z Bergu, Niefergall z Wolfsthalu a slovenské zo Château Topolčianky. Aj tento rok mali úspech domáce destiláty od rodiny Niefergall z Wolfsthalu. O kondíciu a bdelosť hostí sa aj tento rok starala fantastická káva rodinnej firmy Coffee Veronia, ktorá nielenže má vlastnú pražiareň, ale spolupracuje s farmármi v Južnej Amerike a školí nových baristov v Academy of Coffee v Seredí.

Na plese nechýbali ani tombolové darčeky, ktoré venovali najmä lokálne spoločnosti z Wolfsthalu, Hainburgu, ale aj Bratislavy. Poľnočné prekvapenie prichystali susedky z Wolfsthalu a natrénovali pieseň od skupiny ABBA, Mamma mia!

Hostia tancovali a zabávali sa až do tretej hodiny rannej. Každá dvojica si so sebou odnášala darčekovú tašku s vínom, kávou a veselými fotografiami z fotokútika. Nás organizátorov veľmi teší, že odchádzali s radosťou a poďakovaním, že sa výborne bavili a prídu aj nabudúce. ■

Skvelá choreografia Great Gatsby v podaní Interklubu Bratislava

Zľava: starosta Gerhard Schödinger s manželkou, poslanci obecného zastupiteľstva Wolfsthal Sabine Rieppel a Wilfried Knaus, organizátorka plesu Zuzana Ondrisová, bratislavský župan Juraj Droba a Juraj Ondris

Fotografie: Gabriela Teplická

Oravské múzeum P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne patrí medzi najstaršie múzea na Slovensku. Jeho základy položil pokrokový lesný hospodár, ochranca prírody a širitel' osvety na Orave Wiliam Rowland (1814 – 1888). Keď sa gróf Edmund Zičí v roku 1862 stal riaditeľom Oravského komposesorátu, rozhodol sa reorganizovať celú štruktúru panstva a odborné vzdelávanie pracovníkov lesného hospodárstva zveril Wiliamovi Rowlandovi. Ten na ich školenie využíval názorné pomôcky, ktoré získaval priamo v oravskom regióne – preparáty živočíchov či drevené modely technických zariadení. Za krátky čas dal dokopy celú zbierku pomôcok, ktorú vystavil aj na hospodársko-lesnej výstave v Budapešti roku 1897. Z výstavy ju previezli na Oravský hrad, kde ju o rok sprístupnili verejnosti a stala sa základom fondov Múzea oravského panstva, budúceho Oravského múzea. Dnes má oravské regionálne vlastivedné múzeum v správe dvanásť objektov, z toho sedem je vyhlásených za národnú kultúrnu pamiatku. Medzi najvýznamnejšie a najnavštevovanejšie expozície patria Oravský hrad a Oravská lesná železnica.

Oravský hrad

Prvá písomná zmienka o Oravskom hrade pochádza z roku 1267. Mohutný kamenný hrad bol vybudovaný na strmom brehu nad riekou Oravou. Na prelome 16. a 17. storočia sa dostal do rúk bohatej šľachtickej rodiny Turzovcov a vtedy zaznamenal najväčší rozkvet. Noví majitelia dali hrad postupne prestavať a opevniť a za vlády palatína Juraja Turza dostal súčasnú podobu. V roku 1800 hrad zachvátil požiar, ktorý trval niekoľko dní a zničil všetky drevené časti stredného a dolného hradu. Bola to najväčšia katastrofa v dejinách Oravského hradu. Čiastočné záchranné práce po požiari zabezpečil vtedajší riaditeľ Oravského komposesorátu František Zičí. V rokoch 1953 – 1968 sa vykonala komplexná obnova Oravského hradu a nové expozície boli sprístupnené pre verejnosť pri príležitosti 100. výročia múzea. V priestoroch hradu sa nachádza historická, etnografická, prírodovedná a archeologická expozícia.

Prvé základy Turzovho paláca položil František Turzo v 2. polovici 16. storočia a v jeho diele pokračoval jeho syn, dedičný župan Oravy a uhorský palatín, gróf Juraj Turzo. V prízemí Turzovho paláca dal postaviť v rokoch 1610 až 1611 Kaplnku sv. Michala ako protestantskú

1868-2018
150. VÝROČIE OM

150. VÝROČIE VZNIKU ORAVSKÉHO MÚZEA

modlitebňu. V rokoch 2003 – 2005 bola kaplnka reštaurovaná a na emporu sa vrátil po dvoch desaťročiach opravený organ z 18. storočia. Počas reštaurovania objavili vo vstupnej miestnosti na strope maľbu z obdobia výstavby paláca. Zreštaurovaná kaplnka získala prestížnu cenu Pamiatka roka 2005. V rokoch 2014 – 2015 dokončili reštaurovanie ďalších priestorov prízemia Turzovho paláca, v ktorých Oravské múzeum zriadilo Klenotnicu. Jej najzaujímavejším exponátom a symbolom je renesančný zásnubný prsteň s čírym diamantom s hmotnosťou cca 0,80 – 1,0 karátu vyzdobený na opačnej strane obrúčky motívom spojených rúk. Juraj Turzo mal záľubu v luxuse a zberateľstve, kupoval šperky vo Viedni a v Prahe. Dcére Zuzane kúpil v roku 1603 náhrdelník za 210 zlatých a dcéram Barbore a Kataríne za 1 000 zlatých. Súčasťou novej expozície sú dve kolekcie unikátnych renesančných odevov. Jedna pochádza z prelomu 16./17. storočia z rodinnej hrobky Turzovcov, druhá je z 2. polovice 17. storočia z rodinnej hrobky Henkelovcov z hradnej kaplnky. Odevy, v ktorých pochovali Juraja a Imricha Turzovcov, reštaurovali v rokoch 1993 – 1995 v ateliéroch v Prahe pod vedením akad. mal. Karolíny Pirklovej. Druhú kolekciu historických textílií reštaurovali slovenské reštaurátorky p. Pórová a Silvia Birkušová. Iba päť múzeí v rámci Európy sa môže pýšiť takým vzácnym a zachovalým odevom.

Organ v Kaplnke sv. Michala na Oravskom hrade

Foto: M. Pišný

Parná lokomotíva Gontkulák

Oravská lesná železnica

Je to jedna z mála zachovaných úzkorozchodných železníc s rozchodom 760 mm a prevýšením trate na oravskom úseku približne 120 metrov. Na trati v ťažkom horskom teréne sa nachádza päť úvratí na prekonávanie výškových rozdielov. Stavali ju v rokoch 1914 – 1918 talianski zajatci z prvej svetovej vojny. Pôvodne slúžila na prepravu dreva z Oravy na Kysuce. Najväčší rozvoj dosiahla Kysucko-oravská lesná železnica v rokoch 1925 – 1928, merala 110 km. Dnes sa zachovalo len 11 km na úseku Chmúra – Beskyd – Tanečník. Oravské múzeum prevádzkuje v súčasnosti úsek 3,5 km, táto časť železnice je sprístupnená pre návštevníkov takmer celý rok, vedie nádhernou prírodnou scenériou. V areáli sa nachádza expozícia histórie lesnej železnice, bohatý vozový park dieselových lokomotív, parná lokomotíva tzv. „Gontkulák“. Vo voliére nájdete pávy korunkaté a nachádza sa tu zábavný areál pre deti. Na sedle Beskyd, vo výstupnej stanici, je goralská drevenica, ktorá prezentuje ľudovú architektúru Oravy, tradičnú kultúru bývania v minulosti. Odtiaľ sa turista môže vybrať pešo na vyhladkovú vežu a v prípade pekného počasia uvidí Západné Tatry – Roháče či mohutný Rozsutec. ■

Mária Jagnešáková

Oravské múzeum P. O. Hviezdoslava, Dolný Kubín

Použité zdroje:

<http://www.oravskemuzeum.sk>

<http://oravskakniznica.sk/sluzby/>

regionalne-informacie/vyrocia-osobnosti/

Mária Helienek

Od mala milujem zvieratá! Veľmi blízky vzťah mám hlavne ku psom, a tak som sa rozhodla prihlásiť na externé štúdium zvieracej psychológie na Akadémie für Tierheilkunde, kde už študujem druhý rok. Špecializujem sa na psy a vlkov.

NA PRECHÁDZKE S VLKOM

Maikan pripravený vyraziť na prechádzku

Nedaleko Viedne, v obci Ernstbrunn sa nachádza jedinečná inštitúcia Wolf Science Center (WSC), založená v roku 2008 profesorom Dr. Kurtom Kotschalom. Špecialisti rôznych vied z celého sveta tam skúmajú nielen správanie sa vlkov, ale hlavne rozdiel medzi psom a jeho predkami. Dôležité a zaujímavé je to preto, lebo psi, ale aj vlci tam rovnako vyrastali. To umožňuje ukázať, čo evolúcia dodala alebo redukovala domestikovaným potomkom.

Aj ja som túžila po kontakte s vlkami, aby som si mohla urobiť vlastný obraz. Prihlásila som sa preto na „Prechádzku s vlkom“, ktorú ponúka WSC párkrát do roka. Získať miesto si vyžaduje trpezlivosť – na to moje som čakala rok! Prihlásiť sa môže každý, kto ma záujem, na webovej stránke a stojí to okolo 200 Eur pre dve osoby. Získané peniaze sa používajú na udržiavanie WSC.

Po zaistení miesta na 3. decembra 2017 som dostala listinu s pokynmi na oblečenie, ako aj o dovolenom, ale aj zakázanom správaní. Každý návštevník musí poslúchať trénerov, ktorí sprevádzajú na prechádzke, lebo rozhodujú podľa okolností, čo je bezpečné. Bez ich dovolenia sa nikto nesmie vlka dotknúť alebo ho nejako nastrašiť či provokovať. Zdá sa to banálne, ale trénerka mi neskôr prezradila, že hodne ľudí nedodržiava pravidlá a už párkrát musela prerušiť prechádzku. Najťažšie pre mnohých návštevníkov je vlkov iba pozorovať bez toho, aby sa ich dotkli. Túžba alebo dnešný zlozvyk hneď pohladkať každé zviera prevažuje očividne nad našim prirodzeným inštinktom bezpečnosti. Oblečenie musí byť dlhé (žiadne krátke nohavice) a priliehavé. Ideálna je pevná obuv a dlhé vlasy sa musia zviazať. Prísne zakázaná je hocijaká forma kožucha (či pravý alebo nepravý) – vlk by si to mohol zmyliť s korisťou. Oblečenie by nemalo voňať ani po psoch alebo jedle a, samozrejme, vo vreckách by sa nemali nachádzať nijaké potraviny.

V živote som sa ešte nikdy nebála psa, ale pred vlkom som mala rešpekt.

„Môj“ vlk sa volal Maikan. Je to mladý teenager, ktorý pochádza s Ruska. Maikan dostal obojok a dlhú vŕdzku. Čudovala som sa, ako dobrovoľne si to nechal natiahnúť – mladého vlka na to zvykali od malička – presne ako sa to robí s domácim psom. Maikan vnímal všetko. A pred všetkým, čo sa mu nezdalo (krabica položená tam, kde zvyčajne neleží),

Fotografie: Mária Helienek

by najradšej bol utiekol. Trénerka ho niekedy ledva udržala, jeho sila bola ohromná. S každým vlkom alebo psom v ohradách, okolo ktorých sme museli prejsť, aby sme prišli do lesa, vzájomne na seba reagovali. Po tom zmätku vo WSC spôsobenom jednoducho tým, že prešiel náš vlk okolo iných, sme v lese konečne našli pokoj. Presne som dodržiavala pravidlá a snažila som sa neprekážať Maikanovi a nevyhľadávať kontakt očí. Iba som pozorovala. Dosť rýchlo mi pripomínal môjho psa doma, ktorý je v tom istom veku.

Trénerka mala pre vlka malé dobrôtky a po troške mu ich dávala. Začala Maikanovi dávať natrénované povely „dotknúť“ a keď sa ma dotkol, dostal dobrotu. Neraz som mala pocit, že Maikan je vlastne len ako nevychovaný pes. Ale len dovtedy, kým mi trénerka povedala, že si mám vedľa neho čupnúť, a on mi dal labu. Musím sa priznať, že som si

dodávala odvalu aj pokoj. Ako som si vedľa neho kľakla, cítila som, že toto je ohromná osobnosť a že ma berie tak, ako by bral každého vlka. Prišla som pozorovať jeho správanie, ale teraz som si musela dávať pozor na svoje. Bol to magický moment. Zdalo sa mi, že najväčší rozdiel medzi divokým vlkom a domestikovaným psom je jeho hrdosť. On sám rozhoduje, ako reaguje. Len jeho dôvera a dobrá skúsenosť s ľuďmi a môj spôsob prístupili tento intímny kontakt.

Prechádzka trvala hodinu. Rozlúčenie s Maikanom bolo krátke. Na ceste domov som rozmýšľala nad tým, čo má môj pes z vlka. Aj on je hrdý ako Maikan, len to často nemôže tak ukázať ako vlk, lebo psi v našej spoločnosti musia poslúchať. A tak si beriem z toho predsvetie, umožniť môjmu psovi viac priestoru na jeho vlastnú osobnosť a nezabúdať na jeho hrdých predkov. ■

Magický moment zblíženia sa s vlkom

Katarína Žalneva

ZA POLÁRNOU ŽIAROU

Keď som niekomu povedala, že idem na polroka študovať do Nórska, všetci sa čudovali. Pýtali sa ma, prečo chcem ísť do tmy a zimy. Akoby zabudli, že táto krajina ponúka toho oveľa viac.

Hlavným dôvodom pre mňa bola nádherná príroda a ozajstná zima. Veď napríklad zasnežené jazero Sogsvann je iba desať minút od môjho ubytovania v študentskom kampuse. Na prechádzkach za slnečného dňa mám pocit, akoby som kráčala rozprávkovou krajinou. Väčšina Nórov tam chodí bežkovať, dokonca aj na samotnom jazere. V Osle sa stačí odviezť metrom na konečnú hoci ktorej línie, aby sa človek ocitol v takmer nedotknutej prírode.

Ani tma nie je ako tma. Lamy a ozdobné svetielka zostávajú rozsvietené celú noc. Okrem toho sa deň každým dňom predlži o šesť minút, hneď si uvedomíš, že je svetlejšie.

Študijný pobyt by som chcela využiť aj na cestovanie. Prvý výlet som si kamarátkami z Viedne urobila ponad arktický kruh do mestečka Tromsø, ktoré je od hlavného mesta Nórska vzdialené skoro tak isto, ako je z Osla do Viedne! Odkedy tu postavili letisko, mestečko ležiace na ostrove vo fjorde ožilo cestovným ruchom. Strávili sme tam štyri dni a mali sme naozaj veľké šťastie. Nielen že nám každý deň svietilo slniečko – čo by možno človek akurát tak ďaleko na severe neočakával, ale boli sme tam práve cez vikend, keď sa konali majstrovstvá Nórska v sobích dostihoch. Dvestometrová dráha, upravená a posypaná snehom, sa priamo v centre mesta tiahla pozdĺž hlavnej nákupnej ulice, ale keďže bola nedeľa, väčšina obchodov bola tak či tak zatvorená. Zato sa však dali kúpiť tradičné produkty zo sobieho mäsa alebo typické výrobky severského národa Samí na trhu. Pred samotnými pretekmi nám poháňací oblečení v tradičnom odevu gákti predviedli sobov. Niektorým sobom sa ale moc nechcelo, a tak vystrájali a vliekli svojich poháňáčov za sebou. Preteky boli napínavé a výsledky veľmi tesné, ale stalo sa aj to, že sob striasol svojho džokeja. Ten pritom nesedí na sobovi, ale nechá sa ním ťahať na lyžiach a pri tom ho poháňa. Najmladší džokeji mali menej ako 14 rokov.

Turisti si Tromsø vyberajú nielen ako destináciu so zaujímavou scenériou – kopce a fjord, ale hlavne, aby uvideli polárnu žiaru. Keďže polárnu žiaru nie je dobre vidieť v meste,

Polárna žiara - úchvatné nebeské divadlo

Fotografie: Katarína Žalneva

kde je plno iných svetiel, tak sme si objednali Northern Lights Chasing Tour – akési naháňanie polárnej žiary autobusom. Síce obloha mala byť bez oblakov, ale predpoveď na polárnu žiaru znela dosť znepokojujúco – modest aktivita – len mierna aktivita. A tak sme s malou dušičkou nasadli do autobusu, naobliekaní do teplého oblečenia ako na lyžovačku. Hneď ako sme sa ocitli v prvej lokalite, náš sprievodca vykrikol, že aha, vidno polárnu žiaru! Všetci sme sa okamžite nadšene obrátili ukázaným smerom. Nad vrchmi sme na oblohe uvideli slabý biely fliačik ako za hmy. Srdce mi trochu pokleslo, keď som si pomyslela, že toto má byť všetko. Avšak našťastie sa ukázalo, že to, čo sme videli, bolo len „zrodenie“ polárnej žiary. Fliačik sa začal zväčšovať a postupne sa rozťahoval cez celú oblohu, kým sa nevytvoril celý oblúk. Farby zintenzívnili, žiara dostala zelený nádych. Čoraz viac sa hýbala a chvela, občas sa dokonca mihla aj ružová farba. Niekedy sa pruhy rozdelili, až pokrývali celú oblohu nad nami, inokedy sa vytvorila špirála. Bol to neuveriteľný zážitok! Všetci sme iba stáli a s otvorenými ústami hľadeli dohora. Dokonca som bola rada, že môj fotoaparát bol príliš slabý na fotografovanie

polárnej žiary, takže som sa celkom mohla sústrediť iba na pozorovanie tohto úkazu. Nebeské predstavenie časom zase utíchlo a my, ešte stále plní dojmov, sme sa pobrali zohriať do autobusu horúcou čokoládou.

Sobie dostihy

Pozorovanie polárnej žiary je naozaj zážitkom na celý život a som veľmi šťastná, že som to mohla zažiť. ■

Výhľad na mestečko Tromsø ležiace na ostrove vo fjorde

NEPÁL – ČAKANIE NA LÁMU

Na príchod lámu, budhistického duchovného z Indie, čakali obyvatelia dolného Mustangu v Nepále viac ako pätnásť rokov. Je to veľká udalosť spojená s množstvom ceremónií, ktorú si domáce obyvateľstvo rozhodne nechcelo nechať ujsť. A tak ľudia z najodľahlejších oblastí na severozápade krajiny absolvovali niekoľkohodinové pochody, len aby mohli duchovného uvidieť a dať sa ním pozhňať. I náš nosič, ktorého sme mali dohodnutého na nosenie batohov počas treku v oblasti Annapurny, sa radšej rozhodol pre stretnutie s lámom a my sme sa museli obísť bez neho. Na lámu sme mali šťastie a podarilo sa nám ho na jeho ceste po Nepále náhodne stretnúť trikrát.

Martina Viglašská

ROZHLASOVÉ A TELEVÍZNE VYSIELANIE V SLOVENSKOM JAZYKU

[http://volksgruppen.orf.at/slovaci/
radiotv/stories/topstory/](http://volksgruppen.orf.at/slovaci/radiotv/stories/topstory/)

Rádio Dia:tón

Magazín slovenskej národnostnej skupiny sa vysiela dvojtyždenne, v pondelok od 21.40-22.00 na Radio Burgenland (94,7)

„České Ozvěny | Slovenské Ozveny“

Šesťkrát v roku vždy v druhú nedeľu v mesiacoch február, apríl, jún, august, október a december o 13.05 na ORF2 Wien

REDAKČNÁ UZÁVIERKA ČÍSLA 2/2018 JE 30. JÚNA 2018

Sekretariát RSKS

Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
Úradné hodiny:
pondelok a utorok: 09.00 – 11.00
štvrtok: 18.00 – 19.30
T 0043(0)1/596 13 15
rsks@slovaci.at, sova@slovaci.at
www.slovaci.at

Rímskokatolícke bohoslužby v slovenskom jazyku

Každú nedeľu a vo sviatok o 18.00 hod.
Pfarre an der Muttergotteskirche,
Jacquingasse 53, 1030 Wien

Bei Nichtzustellung bitte zurück an ÖSKV,
A-1060 Wien, Otto Bauer Gasse 23/11.

Österreichische Post AG,
Info. Mail Entgelt barbezahlt

INZERCIA/ ANZEIGEN

pre členov a dobrovoľných prispievateľov zdarma/ für die Vereinsmitglieder und Förderer kostenlos. Ceny/ Preise:
do 50 slov bez obrázku/ bis 50 Wörter ohne Bild € 5,-
do 50 slov s obrázkom/ bis 50 Wörter mit Bild € 7,-
S obrázkom alebo bez obrázku/ mit oder ohne Bild
• 1/8 A4 € 10,-
• 1/4 A4 strany € 15,-
• 1/2 A4 strany € 20,-
• A4 strana € 40,-